

Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende kirkegårdenes økonomi

1	Indledning	4
1.1	Kirkegårdenes økonomi – Udvikling og status	4
1.2	Arbejdsgruppens nedsættelse og kommissorium	5
1.3	Arbejdsgruppens sammensætning	7
2	Særskilt regnskab for kirkegårdsdrift.....	8
2.1	Nuværende ordning	8
2.2	Kirkegårdsregnskab	9
2.3	Arbejdsgruppens forslag.....	11
3	Samarbejdsmodeller for kirkegårdsdrift.....	14
3.1	Gældende regler i kapitel 8 i lov om menighedsråd	14
3.2	Forskelligt materiale vedrørende samarbejde om kirkegårdsdrift.....	14
3.2.1	Forenklingsudvalgets projektbeskrivelse	14
3.2.2	”Kirkegårdssamarbejde” – Et afgangprojekt af Anders Grube.....	15
3.3	Eksempler på eksisterende samarbejder	16
3.4	Arbejdsgruppens forslag.....	17
3.4.1	Modeller – fordele/ulemper	17
3.4.2	Eksempler på aftaler/vedtægter	18
4	Særlige kirkegårdsbestyrelser	19
4.1	Regelgrundlag.....	19
4.2	Kirkegårdens bestyrelse fastsat i vedtægt efter § 1, stk. 4, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.	19
4.3	Kirkegårdens bestyrelse udskilt efter § 3 i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.	19
4.4	Konklusionen.....	20
5	Kirkegårdstakster.....	21
5.1	Eksisterende regelgrundlag	21
5.2	Kirkegårdenes borgerrelaterede ydelser	21
5.2.1	Overdragelse af brugsret til gravsteder/gravpladser	21
5.2.2	Gravning og tilkastning af grave	22
5.2.3	Vedligeholdelse af gravsteder	22
5.3	Arbejdsgruppens forslag til modeksempler til beregning af kostprisen for de forskellige ydelser.....	23
5.3.1	Overdragelse af brugsret til gravsteder.....	23
5.3.2	Gravning og tilkastning af grave	24
5.3.3	Ren- og vedligeholdelse af gravsteder	25

5.3.4	Flerårige vedligeholdelsesaftaler (gravstedslegater)	27
5.4	Modeksempelernes omkostningsberegninger sammenholdt med undersøgelsen i Forbrugerredøgørelse 2006 samt andre takstoplysninger	28
5.5	Arbejdsgruppens forslag	29
6	Valgmenighedsmedlemmers status i relation til kirkegårdstakster	31
7	Bilag	32
	Bilag 1: Årsregnskabsskema 2010 for de lokale kasser (udkast)	32
	Bilag 2: Aftale omkring driften af Svogerslev kirkegård	34
	Bilag 3: Eksempel på kirkegårdsvedtægt (kirkegårdssamarbejde)	40
	Bilag 4: Eksempel på takster for erhvervelse, fornyelse, ren - og vedligeholdelse af gravsteder (samt vejledning til taksblad)/ Herning provsti, januar 2007	43

1 Indledning

Arbejdsgruppen vedrørende kirkegårdenes økonomi skal ses i direkte forlængelse af udvalget om lokal økonomi, der blev nedsat i september 2006 på baggrund af det nuværende regeringsgrundlag.

Udvalget om lokal økonomi har bl.a. til formål at give et samlet indblik i de aktuelle forhold og udfordringer, som kendetegner folkekirken på det lokale niveau. Som led i dets arbejde, skal udvalget bl.a. se på folkekirkens begravelsesvæsen og kirkegårde, der tegner sig for en betydelig andel af de lokale folkekirkelige udgifter.

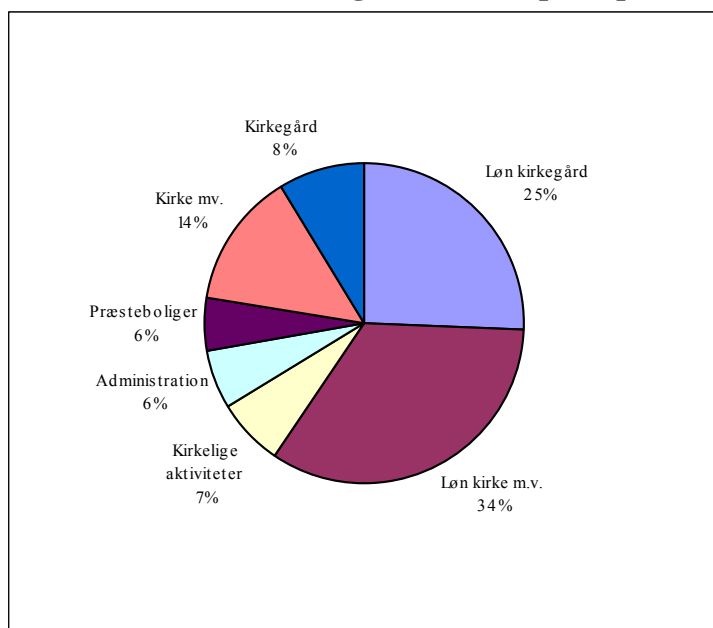
De særlige styringsmæssige og økonomiske udfordringer forbundet med driften af kirkegårde har imidlertid gjort, at man har skønnet det nødvendigt, at nedsætte en særskilt arbejdsgruppe, der vil kunne understøtte udvalget om lokal økonomi med et kvalificeret og dybdegående bidrag til hovedudvalgets betænkning for så vidt angår spørgsmålet om kirkegårde. Det er på den baggrund, og med det for øje, at arbejdsgruppen vedrørende kirkegårdenes økonomi er blevet nedsat.

1.1 Kirkegårdenes økonomi – Udvikling og status

Kirkegårdene udgør et væsentligt udgiftsområde i den lokale folkekirkelige økonomi.

I 2005 udgjorde de lokale kassers samlede driftsudgifter 3.903 mio. kr. (i 2005 priser). Heraf tegnede kirkegårdenes driftsudgifter sig for 1.281 mio. kr., dvs. godt 33 pct. af de samlede driftsudgifter. Kirkegårdenes indtægter udgjorde samme år 455 mio. kr. Netto-udgifterne androg således 826 mio. kr. i 2005, der blev finansieret over den lokale ligning. De samlede lokale driftsudgifter i 2005 på 3,9 mia. kr. fordelt efter løn, øvrig drift, og hovedformål fremgår af figuren forned.

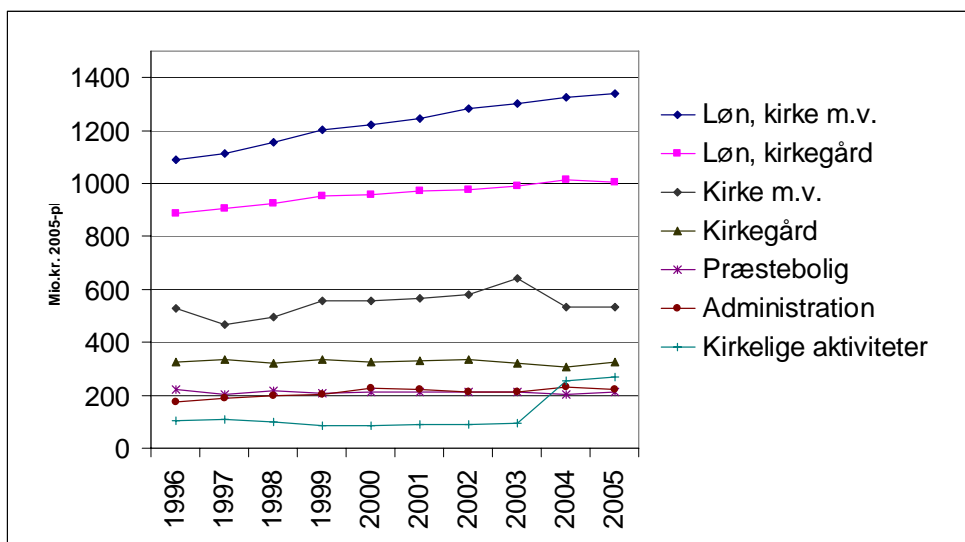
De lokale kassers driftsudgifter i 2005 opdelt på hovedformål

De lokale kassers lønudgifter på 2,3 mia. kr. udgjorde 59 pct. af de samlede driftsudgifter, heraf 25 pct. på kirkegården (976 mio. kr.) og 34 pct.(1,3 mia. kr.) på løn vedrørende kirke (dvs. gudstjenester, kirkelig undervisning, administration mv.).

Af de resterende driftsudgifter på 1,6 mia. kr., vedrørte 305 mio. kr. kirkegårdens almen drift (dvs. 8 pct. af de samlede lokale udgifter på 3,9 mia. kr.).

Udgifterne på kirkegårdsområdet viser sig imidlertid at være støt stigende over tid.

Lokale kassers driftsudgifter pr. hovedformål 1996-2005 (2005-pris og lønniveau)

De lokale kassers samlede driftsudgifter steg således fra 3.327 mio. kr. i 1996 til 3.903 mio. kr. i 2005 (opgjort i 2005-priser), svarende til en samlet udgiftsstigning på 576 mio. kr. eller 17 pct. i perioden 1996-2005. Til sammenligning steg de samlede driftsudgifter på kirkegårdene med 115 mio. kr. i samme periode, fra 1.166 mio. kr. i 1996 til 1.281 mio. kr. i 2005 (opgjort i 2005-priser). Det svarer til en udgiftsstigning på 9 procent. Stigningen i udgifter på kirkegårdsområdet vedrørte primært øgede lønudgifter, idet udgifter til den øvrige drift har ligget relativt stabilt mellem 1996 og 2005.

Et forhold, der trækker i retningen af øgede udgifter på kirkegårdene, er, at familier i stigende grad overlader gravstedsvedligeholdelsen til kirkegårdene mod tegning af vedligeholdelsesaftaler. Kirkegårdens indtægter på øget brugerbetaling fra nytegnede vedligeholdelsesaftaler er imidlertid kun steget med 60 mio. kr. i perioden 1996-2005, hvilket ikke står mål med den samlede udgiftsstigning for kirkegårdene på 115 mio. kr., der endda er sket i en periode med fortsat øget mekanisering af kirkegårdsdriften samt et fald i antal døde og kistebegravelser.

Udgiftsstigningen på kirkegårdene er således opstået i en situation, der umiddelbart taler for et faldende timeforbrug og lønforbrug, og ikke som opgørelserne de senere år har vist, et stigende udgiftsniveau på landets kirkegårde.

Bl.a. af den årsag har man fundet det nødvendigt at nedsætte en særskilt arbejdsgruppe, der skal se nærmere på de overordnede styringsmæssige og økonomiske vilkår for kirkegårdsdriften på landets kirkegårde.

1.2 Arbejdsgruppens nedsættelse og kommissorium

Arbejdsgruppen vedrørende kirkegårdens økonomi blev nedsat i foråret 2007 i direkte forlængelse af nedsættelsen af udvalget om lokal økonomi.

Arbejdsgruppen har haft til opgave at se nærmere på fire hovedområder:

1. Særskilt regnskab for kirkegårdsdrift.

I henhold til kommissoriet for udvalget om den lokale økonomi under afsnit 3. Decentralisering og gennemsigtighed, skal arbejdsgruppen foretage en belysning af spørgsmålet om, hvorvidt særskilt regnskab for kirkegårdsdrift vil kunne bidrage til en bedre styring af den lokale økonomi.

2. Samarbejdsmodeller for kirkegårdsdrift.

Arbejdsgruppen skal opstille forskellige samarbejdsmodeller for kirkegårdsdrift og fordele og ulemper ved disse skal belyses. Som eksempler kan nævnes, at større kirkegårde varetager vedligeholdelsen af mindre kirkegårde, og at menighedsråd går sammen om fælles administration og kassererfunktion for deres kirkegårde. Der skal opstilles forslag til vedtægter for samarbejdet og for kassererfunktionen med angivelse af, hvorledes udgifterne fordeles mellem de enkelte kirkekasser.

3. Særlige kirkegårdsbestyrelser.

Arbejdsgruppen skal beskrive mulighederne for, at flere menighedsråd kan gå sammen og udskille ansvaret for kirkegårdsdriften til en selvstændig kirkegårdsbestyrelse med egen kirkegårdskasse. I tilknytning hertil skal der udarbejdes forslag til en vedtægt for kirkegårdsbestyrelsen, der bl.a. skal indeholde dennes kompetencer samt udarbejdes forslag til en vedtægt for kirkegårds-kassen.

4. Kirkegårdstakster.

Kirkegårdene står for levering af følgende ydelser, som er direkte borgerrelaterede, og som der kan kræves betaling for i form af takster, som fastsættes i kirkegårdsvedtægten, der godkendes af provstiudvalget.

1. De stiller gravsteder til rådighed, som borgerne kan erhverve brugsret til. Kirkegårdene har i praksis monopol på denne ydelse.
2. De udfører gravning og tilkastning af grave. Kirkegårdene har monopol på denne ydelse.
3. De vedligeholder gravsteder efter aftale, enten for en længere årrække (gravstedslegater) eller for et år ad gangen. Borgerne kan vælge selv at stå for vedligeholdelsen eller at indgå aftale med andre derom.

Arbejdsgruppen skal udarbejde en beskrivelse af de nævnte ydelser, opdelt i basisydelser og tillægsydelser og der foretages en gennemsnitsomkostningsberegning for hver af de beskrevne ydelser, herunder særligt for de flerårige vedligeholdelser (gravstedslegater)

Omkostningsberegningerne sammenholdes med de priser, der er angivet i tabellerne 5.13 – 5.15 i den undersøgelse af bl.a. kirkegårdenes priser som er indeholdt i Forbrugerrederegørelse 2006, udgivet af Forbrugerstyrelsen. Endvidere foretages der en søgning på Sogneportalen efter kirkegårdsvedtægter, som menighedsråd har lagt der. Taksterne heri sammenholdes ligeledes med omkostningsberegningerne.

Gennem disse sammenligninger skal det belyses, om udgifterne til de nævnte ydelser hovedsageligt dækkes gennem takstbetaling eller gennem skattebetaling.

Ved hjælp af gennemsnitsomkostningsberegningerne udarbejdes nogle modeller, som de enkelte kirkegårde selv kan anvende som redskab til at beregne egne omkostninger ved levering af de nævnte ydelser. På grundlag af disse beregninger kan kirkegårdsbe-

styrelsen (menighedsrådet) og provstiudvalget foretage en prioritering af, i hvilken udstrækning de udgifter, der er forbundet med ydelserne, skal dækkes gennem brugerbetaling eller skattebetaling.

1.3 Arbejdsgruppens sammensætning

Arbejdsgruppen har haft følgende sammensætning:

Kommitteret Finn Langager Larsen, Kirkeministeriet (formand);

Provst Paw Kingo Andersen, Danmarks Provsteforening;

Kirkegårdsleder Klaus Frederiksen, Foreningen af Danske Kirkegårdsledere;

Bestyrelsesmedlem Ejvind Sørensen, Landsforeningen af Menighedsråd.

Arbejdsgruppens sekretariat har været forestået af Kirkeministeriet.

Arbejdsgruppen har holdt 4 møder.

2 Særskilt regnskab for kirkegårdsdrift

Langt hovedparten af kirkegårde aflægger i dag regnskab som en del af de lokale kassers samlede regnskab. Denne praksis kan imidlertid gøre det vanskeligt at overskue de mange økonomiske forhold, der ligger til grund for kirkegårdenes driftsresultat. Med henblik på at skabe større gennemsigtighed på kirkegårdsområdet, er det derfor blevet foreslået at arbejdsgruppen skal se nærmere på kirkegårdenes regnskabsaflæggelse, samt mulighederne for en større udskillelse af kirkegårdsdriften i forhold til den øvrige del af de lokale kassers regnskab.

2.1 Nuværende ordning

Cirkulære om kirke- og præstegårdskassernes budget, regnskab og revision m.v. definerer de grundlæggende principper og praktiske forhold, der gør sig gældende, når der skal aflægges regnskab for de lokale kasser.

Cirkulærets § 3, stk. 4, lyder således: ”Til regnskab for kirke- og præstegårdskasser anvendes Kirkeministeriets nyeste regnskabsskema, der kan hentes på Kirkeministeriets hjemmeside”.

Hvert år aflægger menighedsråd således regnskab for samtlige kirke-, præstegårdskasser, samt kirkegårds-kasser, der er under menighedsrådets myndighed. Til det formål, anvendes Kirkeministeriets regnskabsskema, hvori kassernes drifts- og anlægsresultat for regnskabsåret indberettes, ligesom regnskabsskemaets supplerende bilag udfyldes af menighedsrådet.

Anvendelse af Kirkeministeriets regnskabsskema er således et krav for samtlige kirkegårde, bortset fra kirkegårde, der bestyres af en særlig kirkegårdsbestyrelse, jf. kapitel 4. Disse kirkegårdsbestyrelser er tillagt selvstændig kompetence for så vidt angår budgetlægning og regnskabsaflæggelse. Budgetlægningen og regnskabsaflæggelse for sådanne kirkegårde er nærmere defineret i den af kirkegårdsbestyrelsen fastsatte vedtægt. Det står således disse kirkegårde frit at anvende enten den af Kirkeministeriet definerede regnskab- og konteringspraksis eller en helt anden praksis.

Kirkegårde med særlig bestyrelser optræder med en enkelt sumpost på henholdsvis indtægt – og udgiftssiden i hovedsognets årsregnskabsskema.

Det er bl.a. én af årsagerne til at Kirkeministeriet de senere år har udsendt et økonomistatistik skema, som bilag til regnskabsskemaet, for derved at opnå et mere detaljeret billede af udgifts- og indtægtsstrukturen på samtlige kirkegårde, inklusive de der har selvstændig kirkegårdsbestyrelse.

I forbindelse med Kirkeministeriets indsamlede økonomistatistik-data for 2005 blev der indberettet 27 særskilte kirkegårdsregnskaber, der repræsenterer 50 – 60 kirkegårde ud af landets ca. 1800 kirkegårde. Særskilte kirkegårdes driftsudgifter androg 129 mio. kr. i 2005 (i 2005-priser), mens driftsudgifterne, totalt set, på alle landets 1800 kirkegårde, var 1.281 mio. kr. samme år.

Årsagen til, at kirkegårde med selvstændig kirkegårdsbestyrelser står for en forholdsvis stor andel af udgifterne, skal søges i, at det ofte er i landets større byer, at disse etableres, typisk ved at flere kirkegårde slutter sig sammen under ledelse af en fælles kirkegårdsbestyrelse.

2.2 Kirkegårdsregnskab

Nedenstående er et uddrag fra de lokale kassers årsregnskabsskema for 2006. Årsregnskabsskemaet er opdelt i særskilte noter/hovedkonti, der hver især dækker over et specifikt aktivitetsområde af menighedsrådets drifts- og anlægsramme. Samtlige noter bliver samlet op i en hovedoversigt, der giver et samlet billede af årets regnskab (se tabel 1).

Tabel 1. Uddrag af hovedoversigt, årsregnskabsskema 2006 (driftsrammen)

Note	Regnskab	Budget	Regnskab
	2006	2006	2005
DRIFTSRAMMEN			
Udbetalinger			
0	Løn		
1	Kirkelige aktiviteter		
2	Administration		
3	Præsteboliger		
4	Kirke, menighedslokaler og funktionærboliger....		
5	Kirkegård		
	Udbetalinger i alt		
Indbetalinger			
6	Indbetalinger i alt		
	Driftsrammen i alt		
7	ANLÆGSRAMMEN		

I regnskabsskemaet for 2006 bestod driftsrammen således af 7 særskilte noter, nummereret fra 0 til 6, hvoraf de 6 første, note 0 til 5, blev anvendt til at indberette årets driftsudgifter mens man under note 6 indberettede årets driftsindtægter. Udgifter på kirkegård blev indberettet i note 5 (se nedenstående tabel 2).

Tabel 2. Note 5. Kirkegård (driftsudgifter), årsregnskab 2006 (side 10)

Note	Regnskab	Budget	Regnskab
UDBETALINGER	2006	2006	2005
Kirke- 5 gård			
5110 Materialer og planter til videresalg			
5120 Materialer og planter til kirkegård			
5130 Entreprenørudgifter, grave			
5140 Entreprenørudgifter, kirkegård			
5180 Arbejdstøj			
5190 Vedligeholdelse, bygninger			
5200 Vedligeh., maskiner, redskaber			
5210 Vedligeh., P-plads, hegn mv.			
5220 Nyanskaffelser, bygninger			
5230 Nyanskaf., maskiner, redskaber			
5240 Nyanskaffelser, P-plads, hegn mv.			
5250 Vedligeholdelse, kirkegårdsareal			
5260 Nyanskaffelser, kirkegårdsareal			
5280 Bevaringsværdige gravminder			
5290 _____			
5300 _____			
Kirkegård i alt			
5 Kirkegård med særskilt regnskab			
5510 Andre udgifter i alt			

Som det fremgår af årsregnskabets hovedoversigt (tabel 1), er der gjort et forsøg på at splitte regnskabet op i særskilte aktivitetsområder. Opsplitningen er imidlertid endnu ikke fuldstændig, hvilket bevirker, at det stadig kan være vanskeligt at danne sig et samlet overblik over kirkegårdenes økonomi på baggrund af det udfærdigede regnskab.

Som det fremgår af tabel 2, der anvendes til at indberette årets driftsudgifter på kirkegårdene (note 5. kirkegårde), er der under noten ikke opstillet nogen obligatorisk lønkonto. Dette beror på, at praksis indtil videre har været, at indberette regnskabets lønudgifter for sig, under note 0 (se tabel 1), uden at præcisere, hvilken aktivitetsbaseret note (note 1-5), den enkelte lønudgift vedrører.

I betragtningen af at kirkegårdsområdet tegnede sig for godt 33 pct. af de samlede lokale udgifter i 2005, samt det forhold, at 76 pct., eller 976 mio. kr., af kirkegårdenes samlede udgifter i 2005 på 1.281 mio. kr. vedrørte løn, kan man med god grund hævde, af hensyn til regnskabets gennemsigtighed, at lokale lønudgifter fremover bør splittes op og påføres den aktivitetsbaserede note, som udgiften vedrører. Dette gælder særligt for kirkegårdsområdet, idet området tegner sig for en betydelig andel af de lokale kassers samlede udgifter.

Et andet forhold, der peger i retning af en udskillelse af kirkegårdenes økonomi fra den øvrige del af den lokale folkekirkelige økonomi, er indtægtssiden.

Indtægter indberettes, som det fremgår af regnskabsskemaets hovedoversigt (tabel 1), under note 6. Indbetalinger. Denne konstruktion er imidlertid ikke hensigtsmæssig, idet langt størstedelen af de lokale indtægter vedrører kirkegårde, og burde som sådan, indtægtsføres under note 5. kirkegårde.

Således vil både indtægter og udgifter på kirkegårdsområdet være samlet under én og samme note. Differencen mellem de to udgør det pågældende års ligningsfinansierede tilskud til kirkegårdsdriften.

2.3 Arbejdsgruppens forslag

Som gennemgangen foroven har vist, falder kirkegårdenes *lønudgifter* og *indtægter*, der begge er væsentlige regnskabsposter, typisk udenfor regnskabsskemaets kirkegårdsnote, og bliver først samlet op i skemaets hovedoversigt, men uden at disse udskilles fra driftsregnskabet's øvrige udgifter og indtægter.

Arbejdsgruppen har skønnet, at denne praksis ikke gavner den økonomiske gennemsigtighed på kirkegårdsområdet.

Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at samtlige folkekirkelige kirkegårde fremover skal aflægge hver sit konsoliderede kirkegårdsregnskab, som en del af det samlede kirkekaseregnskab.

Det konsoliderede kirkegårdsregnskab vil som et minimum skulle indeholde en udtømmende rapportering af kirkegårdsdriftens indtægter og udgifter i én og samme regnskabsnote, og skal være opbygget således, at indtægterne og udgifterne summeres op hver for sig, således at det pågældende års ligningsfinansierede tilskud til kirkegårdsdriften tydeligt kan aflæses af regnskabet.

Arbejdsgruppen har endvidere som led i sit arbejde gennemgået en række regnskaber for kirkegårde med særskilt kirkegårdsbestyrelse.

Hidtil har disse kirkegårde være frit stillet for så vidt angår regnskabsaflæggelsesform og fulgt regnskabspraksis, dog med det forbehold, at disse elementer skal være beskrevet i kirkegårdsvedtægten, der godkendes af provstiudvalget. Hovedtallene for det særlige kirkegårdsregnskab (dvs. samlede indtægter og udgifter) skal ligeledes omtales i hovedsognets samlede årsregnskabsskema (under note 1 og 6, se i øvrigt tabel 2, konto 5510).

Gennemgangen af de særskilte regnskaber har imidlertid vist, at der kan herske betydelige forskelle for så vidt angår anvendt regnskabspraksis.

Arbejdsgruppen har på den baggrund skønnet af der på det regnskabsmæssige område bør tilstræbes større ensartethed for så vidt angår anvendt konterings- og regnskabspraksis, og anbefaler derfor, at samtlige folkekirkelige kirkegårde, inklusiv kirkegårde med særskilt bestyrelser, fremover skal aflægge regnskab i henhold til samme standardiserede regnskabsskema /formålkontoplan.

Formålkontoplan

Nuværende regnskabs- og budgetskema for de lokale kasser bygger på den 4-cifrede standardkontoplan for de lokale kasser. For så vidt angår årsregnskabsskemaet for 2006 anvendes de obligatoriske konti 5110-5280 til at angive afholdte udgifter på kirkegårdsområdet (se tabel 2, note 5. kirkegårde), mens kontiene fra 5280 og opefter er til fri specifikation.

Der er flere ulemper ved en sådan konteringspraksis.

En væsentlig ulempe er det forhold, at udgifterne ikke bliver samlet op på et mere overordnet niveau, der giver indblik i, hvordan udgifter og indtægter fordeler sig på en række delområder under eksempelvis kirkegårdsdriften (note 5). En anden ulempe er det forhold, at der for hver note, er "bundet" en række konti til obligatorisk brug, som meget vel kan vise sig ikke at være udtømmende i forhold til de faktiske afholdte udgifter indenfor det pågældende aktivitetsområde, og som derfor må konteres et helt andet sted i regnskabet. Eksemplet med lønudgifterne, der er konteret udenfor kirkegårdregnskabet note 5 og i stedet under note 1, viser dette problem.

Det første forhold peger i retning af indførelsen af en formålkontoplan, hvis detaljeringsgrad ligger mellem det 1-cifrede og 4-cifrede specifikationsniveau, mens det andet forhold taler for en mere generisk 4-cifret standardkontoplan, der ikke er bundet op på særskilte noter, men som derimod kan anvendes på tværs af samtlige noter i regnskabet /budgettet.

Det er på den baggrund og med henblik på at opnå større gennemsækelighed med hensyn til kirkegårdens driftsregnskab, at arbejdsgruppen anbefaler, at man fremover bygger regnskabsaflæggelsen op udfra en 2-cifret formålkontoplan, der kombineres med en ny standardiseret 4-cifret finanskontoplan, bygget op omkring en logisk inddeling mellem løn og øvrig driftskonti.

Sidstnævnte er stadig under udarbejdelse. Den af arbejdsgruppen anbefalede formålkontoplanen fremgår af bilag 1. Bilag 1 er et uddrag af udkast til 2010 årsregnskabsskemaet for de lokale kasser, idet det forventes, at arbejdsgruppens anbefalinger først vil kunne implementeres i forbindelse med budget- og regnskabsprocessen for 2010.

Bilaget indeholder 2010-regnskabsskemaets hovedoversigt samt skemaets note vedrørende kirkegårdsdriften (note 4). På den måde kan der drages en parallel med tabel 1 og 2 foroven, som gengiver hovedoversigt og kirkegårdsnoten fra 2006-årsregnskabsskemaet.

I bilag 1 (note 4) optræder kirkegårdene som et veldefineret og nøje udskilt område i forhold til det øvrige kirkekasseregnskab. Kirkegårdsregnskabet indeholder endvidere en skarp inddeling af udgifterne på arterne løn og øvrig drift. Endelig er de registrerede indtægter i regnskabsåret opgjort, og som følge heraf kan årets tilskudsfinansierede driftsunderskud aflæses i regnskabet.

Regelændring

At kræve, at kirkegårde med særskilte bestyrelser skal følge en standardiseret kontoplan/formålkontoplan, kræver en ændring af gældende regler, idet disse ikke giver adgang hertil.

Arbejdsgruppens anbefaler, at der gennemføres en regelændring med henblik på at fremme en mere ensartet og hensigtsmæssig regnskabspraksis på tværs af samtlige folkekirkelige kirkegårde.

3 Samarbejdsmodeller for kirkegårdsdrift

3.1 Gældende regler i kapitel 8 i lov om menighedsråd

Med vedtagelsen af lov nr. 1566 af 20. december 2006 er reglerne om etablering af samarbejde mellem menighedsråd blevet væsentligt enklere. Efter § 42a, i lov om menighedsråd kan to eller flere menighedsråd indgå aftale om samarbejde om løsning af de opgaver, der finansieres af kirkekassen efter § 2 i lov om folkekirkens økonomi, der bl.a. omfatter kirkegårdsdrift.

Samarbejde om kirkegårdsdrift skal således ikke længere godkendes af Kirkeministeriet, med mindre samarbejdet kræver dispensation fra gældende love, jf. § 42, i lov om menighedsråd.

De nærmere bestemmelser om samarbejdet herunder dets finansiering skal optages i en vedtægt, der skal indsendes til Kirkeministeriet, der offentliggør den på ministeriets hjemmeside på Internettet jf. § 42a, stk. 2 og 3 i lov om menighedsråd.

Endvidere kan flere menighedsråd i ét provsti på et budgetsamråd beslutte at etablere samarbejde om kirkegårdsdrift. Udgifterne til samarbejdet skal så finansieres af provstiudvalgs-kassen, jf. § 43a, i lov om menighedsråd. Med hensyn til godkendelse og udarbejdelse af vedtægt gælder det samme som beskrevet foran.

3.2 Forskelligt materiale vedrørende samarbejde om kirkegårdsdrift

Der findes kun ganske få publikationer og derfor et ret sparsomt materiale, der på det generelle niveau beskriver samarbejde eller samarbejdsmodeller vedrørende kirkegårdsdrift. Materialet behandles og omtales her.

3.2.1 Forenklingsudvalgets projektbeskrivelse

I januar 2002 blev der til landets menighedsråd, provstiudvalg og stiftsøvrigheder udsendt en rapport med titlen ”Forenklingsudvalgets arbejde med nye strukturer og arbejdsformer (Præsentation af projektbeskrivelser)”. Heri var indeholdt 17 projektbeskrivelser, hvori Forenklingsudvalget pegede på forskellige modeller for at kirkelige myndigheder kunne gå sammen og arbejde med nye strukturer og former. Med udsendelsen fulgte en kraftig opfordring til menighedsråd, provstiudvalg og stiftsøvrigheder om at afprøve en eller flere af modellerne eller dele deraf, f.eks. i en forsøgsperiode på nogle år. Samtidig blev det tilkendegivet, at ministeriet var indstillet på at give de nødvendige dispensationer fra den kirkelige lovgivning, hvis det var nødvendigt.

Endelig blev det oplyst, at det var muligt at søge om økonomisk støtte af fællesfondens reservefond til opstart af projekter.

En af de 17 projektbeskrivelser havde titlen ”Fælles kirkegårdsdrift i et større område som fx et pastorat, en kommune eller et provsti.” Målsætningen for dette projekt var, at de personalemæssige ressourcer kunne bruges bedre, hvis personalet var fælles for flere kirkegårde, at man fik mere attraktive stillinger, hvorved rekruttering gøres lettere samt at lønudgifterne samlet set forventedes at kunne reduceres. Efter projektbeskrivelsen krævedes enkelte dispensationer fra den kirkelige lovgivning og som incitament til at

afprøve modellen blev det tilkendegivet, at der af lokallønsmidler eller af reservefonden kunne ydes økonomisk støtte i form af tillæg/engangsvederlag for derigennem at motivere allerede ansatte kirkefunktionærer til at deltage i et forsøg.

Kirkeministeriet har aldrig modtaget ansøgninger om at give de nødvendige dispensationer og bevilge økonomisk støtte til afprøvning af dette samarbejdsprojekt om kirkegårdsdrift. Det kan godt undre, når henses til målsætningen med og incitamentet for projektet. Begrundelsen for den manglende interesse må derfor nok søges i, at man har opfattet processen som værende for bureaukratisk.

3.2.2 "Kirkegårdssamarbejde" – Et afgangprojekt af Anders Grube

Anders Grube, der er ansat ved Stiftelsen Sorø Akademi, offentliggjorde i november 2006 en rapport med titlen "Kirkegårdssamarbejde". Rapporten er et afgangprojekt for Teknisk Diplomuuddannelse i Parkvirksomhed. Rapportens undertitel er "en analyse af fordele og ulemper af et politisk, taktisk og operationelt samarbejde om driften af kirkegårde, som et redskab til sikring af et optimalt ressourceforbrug samt et højt fagligt niveau."

Som det fremgår af undertitlen, opererer rapporten med samarbejde på tre niveauer. Det politiske niveau hvor menighedsrådene og kirkegårdsbestyrelserne befinder sig, det taktiske niveau der udgøres af kirkegårdslederne og det operative niveau, der består af kirkegårdenes markpersonale.

Rapporten konstaterer indledningsvis, at der i dag næsten ikke finder samarbejde eller koordinering sted mellem de små kirkegårde. Den mener, at der er behov herfor for at sikre, at de tilgængelige ressourcer til drift udnyttes optimalt, og at den faglige standard følger med udviklingen.

For at undersøge holdningen til samarbejde og vurderingen af fordele og ulemper har forfatteren gennemført en række samtaler med repræsentanter fra de tre niveauer. Selv om der kun er ført samtaler med et meget lille udsnit af aktører på de tre niveauer, så bygger forfatteren sine resultater i rapporten på disse samtaler, idet han dog er klar over, at der kan være usikkerhed om, hvorvidt kilderne er repræsentative. Han konkluderer dog ud fra sit indgående kendskab til de tre niveauer, at indholdet af samtalerne ikke afviger fra "den almindelige opfattelse" i de tre niveauer.

På det grundlag kan det i rapporten konstateres, at der er betydelig modstand mod kirkegårdssamarbejde i menighedsrådene. De, der er positive, er dem, der på kort sigt kan se en fordel, typisk fordi de står med et akut problem. Tilsvarende er der blandt gravere og kirkegårdsledere på mindre kirkegårde modstand mod samarbejde. Man frygter, at det frie og selvstændige i jobbet forsvinder.

Modsat er der blandt provstiudvalgene en positiv holdning til kirkegårdssamarbejde, nok først og fremmest ud fra en ressourcebetragtning, ligesom også kirkegårdsledere ved de større kirkegårde er positive. Dette har i høj grad sammenhæng med de eksempler, der findes på vellykkede samarbejdsprojekter, hvor en stor kirkegård udfører opgaver på det operative niveau for en eller flere mindre kirkegårde, jf. nedenfor afsnit 3.3.

Rapportens hovedforslag er, at der skal etableres kirkegårdssamarbejde med provstiet som ramme, jf. § 43a, i lov om menighedsråd.

På det politiske niveau skal der etableres en fælles kirkegårdsbestyrelse, der består af et medlem fra hver af de menighedsråd, der vil indgå i samarbejdet, og der formuleres en

kirkegårdspolitik. På det taktiske niveau ansætter kirkegårdsbestyrelsen en kirkegårdsleder som daglig leder af samarbejdet, og administrationen centraliseres og forbedres. På det operative niveau nedlægges graverstillingerne, men medarbejderne tilbydes job i samarbejdet med pligt til at arbejde på alle kirkegårde. Der etableres mobile, selvstyrende grupper, og medarbejderne involveres i de faglige mål for kirkegårdsdriften.

3.3 Eksempler på eksisterende samarbejder

Kirkeministeriet er ikke i besiddelse af en fuldstændig opgørelse over de steder, hvor der er etableret samarbejde om kirkegårdsdrift. Det er givet, at dette finder sted en del steder mere eller mindre uformelt. De her anførte eksempler er nogen, som arbejdsgruppen på forskellig vis er blevet opmærksom på.

Roskilde

Mellem bestyrelsen for Roskilde Kirkegårde og menighedsrådene for henholdsvis Svogerslev og Vindinge sogne er der indgået aftaler om driften af Svogerslev henholdsvis Vindinge kirkegårde. Alle tre kirkegårde er beliggende i Roskilde Domprovsti i Roskilde kommune.

I korthed går aftalerne ud på, at Roskilde Kirkegårde varetager den daglige drift af de to landsbykirkegårde, hvor der ikke er ansat noget kirkegårdspersonale. De driftsmæssige arbejdsopgaver, der skal udføres er beskrevet nærmere i et bilag til aftalerne, ligesom det ligeledes i et bilag er beskrevet, hvilke administrative opgaver, der skal udføres af Svogerslev henholdsvis Vindinge menighedsråd. Samarbejdet er udelukkende et driftssamarbejde, hvor Roskilde Kirkegårde kan betragtes som entreprenør på de to landsbykirkegårde. Menighedsrådene afsætter på budgetterne et beløb, der svarer til året forventede udgifter/indtægter ved driften af kirkegårdene. Udgifterne afregnes kvartalsvis.

Haslev

Mellem Haslev menighedsråd og Bråby menighedsråd har der gennem mange år eksisteret en aftale om pasning af Bråby kirkegård m.v. Aftalen indebærer, at Haslev kirkegårds medarbejdere udfører alt forekommende arbejde med pasningen af Bråby kirkegård, kirkens kapel, redskabsrum, toiletter og parkeringsplads, men har intet med selve kirken at gøre.

Bråby betaler for arbejdet efter regning på grundlag af medgået tid og anvendte materialer m.m.

Viborg

Viborg Kirkegård har indgået aftaler med flere menighedsråd i Viborg-området om hel eller delvis pasning af kirkegårde m.v. og om udførelse af enkeltstående anlægsarbejder.

Således er der indgået en samarbejdsaftale mellem Tjele, Foulum og Nørre Vinge kirkegårde som bestiller af gartnerydelse og Viborg Kirkegård som udførende entreprenør. Aftalen omfatter alt kirkegårdsarbejde. Arbejdet faktureres efter medgået tid og indkøbte materialer.

Endvidere har Viborg Kirkegård indgået aftale med Sønder Rind om udførelse af enkeltstående arbejdsopgaver, såsom renholdelse af gravsteder, der ikke er aktive, af

gangarealer og af andre friarealer samt græsklipning og hækklipning. Arbejdet faktureres efter medgået tid.

Derudover har Viborg Kirkegård indgået aftale om pasning af Vorde Kirkegård i en periode på ca. 2 måneder, hvor kirkegården er uden graver. Endelig har Viborg Kirkegård afgivet tilbud på udførelse af forskellige anlægsarbejder ved Søndermarkens kirke.

Fredericia

Menighedsrådene for Bredstrup, Christians, Hannerup, Herslev, Skt. Michaelis og Trinitatis er gået sammen om at etablere virksomheden Fredericia Kirkegårde, der driver syv kirkegårde og forvalter deres økonomi. De seks menighedsråd bestyrer via de nedsatte kirkegårdsudvalg de til kirkerne hørende kirkegårde og i fællesskab kirkegården Assistens. Bestyrelsen af Assistens varetages af kirkegårdsbestyrelsen, der består af formændene for de respektive kirkegårdsudvalg. Kirkegårdsbestyrelsen har det overordnede arbejdsgiveransvar og virker som øverste myndighed i forhold til alle ansatte på kirkegårdene og på kirkegårdskontoret. Samarbejdet har bl.a. resulteret i, at der er udarbejdet en håndbog med fælles personalepolitik for Fredericia kirkegårde.

De foran nævnte eksempler er kendetegnet ved, at de er kommet i stand på frivilligt grundlag, og at de stort set kun drejer sig om driftsmæssige opgaver.

Hvad angår lovpligtigt samarbejde på det politiske plan omkring bestyrelse af kirkegårde, så behandles denne problemstilling nedenfor under kapitel 4. Særlige kirkegårdsbestyrelse

3.4 Arbejdsgruppens forslag

De i dette afsnit opstillede modeller bygger på frivillighed, baseret på at menighedsråd/kirkegårdsbestyrelser beslutter at gå sammen om at løse nogle opgaver i forbindelse med kirkegårdsdrift. De 2 modeller skal ikke ses som isolerede, idet der sagtens kan foretages kombination af elementer fra de 2 modeller.

3.4.1 Modeller – fordele/ulemper

Model I – Entreprenørmodellen. Denne model bygger på de eksempler, der er nævnt foran, hvor større kirkegårde indgår aftaler med mindre kirkegårde om at forestå driften af disse.

Fordelene ved modellen er, at den er afprøvet i praksis, og at man gennem en rationel udnyttelse af personale og maskiner kan opnå besparelser i forhold til traditionelt drevne kirkegårde. Ulempen i forhold til disse er, at man ikke kan træffe personale på kirkegården hver dag, og at det ikke altid er det samme personale, man træffer.

Model II – Bestyrelsesmodellen. Efter denne model skal flere menighedsråd f.eks. indenfor et provsti, en kommune eller et pastorat gå sammen om at drive deres respektive kirkegårde i fællesskab gennem nedsættelse af en kirkegårdsbestyrelse. Denne skal have det politiske ansvar for alt, der vedrører kirkegårdenes drift, herunder økonomi, personale, administration m.v. Hvert af de deltagende menighedsråd skal vælge en repræsentant til kirkegårdsbestyrelsen, der af sin midte vælger en formand. Kirkegårdsbestyrelsen ansætter en kirkegårdsleder, der varetager den daglige drift herunder ansættelse af det øvrige personale.

Fordelene er stordriftsfordele gennem en mere rationel og effektiv udnyttelse af personale og maskiner, hvorved der kan spares ligningsmidler. Endvidere sikres der et ensartet serviceniveau i området.

Ulemperne er, at man ikke kan træffe personale på den enkelte kirkegård hver dag og at det ikke altid er det samme personale. Endvidere mister det enkelte menighedsråd det direkte ansvar for kirkegården, og derved kan der skabes en uheldig distance mellem kirke og kirkegård. Endelig bliver der længere fra borgerne til kirkegårdskontoret.

3.4.2 Eksempler på aftaler/vedtægter

Model I – Entreprenørmodellen bygger på en aftale mellem en større kirkegård og en mindre om udførelse af driftsopgaver. En sådan aftale kan indeholde forskellige elementer, hvor følgende som et minimum foreslås optaget.

1. Aftalens parter og aftalens løbetid.
2. Hvilke arbejdsopgaver aftalen omfatter (Kan evt. beskrives nærmere i et bilag til aftalen).
3. Betaling og betalingsterminer.
4. Afgørelse om opstået uenighed om aftalen.
5. Genforhandlingsklausul (max. 4 år).
6. Vilkår for ophævelse af aftalen.
7. Underskrifter

Som eksempel på hvorledes en aftale kan affattes, er der i bilag 2 optaget ”Aftale omkring driften af Svogerslev kirkegård”.

Model II – Bestyrelsesmodellen. Efter denne går flere menighedsråd sammen om at drive deres kirkegårde gennem etableringen af en fælles kirkegårdsbestyrelse. Rammerne og reglerne for dette samarbejde skal beskrives i en vedtægt for den fælles kirkegårdsbestyrelse, der underskrives af de deltagende menighedsråd.

Vedtægten skal som minimum indeholde de oplysninger, der er krævet efter § 42a i lov om menighedsråd

Såfremt samarbejdet etableres med et provsti som ramme træffes beslutning derom på et budgetsamråd og udgifterne til kirkegårdenes drift finansieres af provstiuvalgskassen.

Hvis samarbejdet ikke etableres med et provsti som ramme, men f.eks. etableres af 8 menighedsråd indenfor en kommune med oprettelsen af en fælles kirkegårdskasse for hvilken kirkegårdsbestyrelsen har et selvstændigt budget- og regnskabsansvar, kræves der dispensation fra lov om folkekirkens økonomi. Det betyder, at samarbejdet skal beskrives i en vedtægt, der skal godkendes af kirkeministeren efter § 43, stk. 2 i lov om menighedsråd. Hvis samarbejdet skal etableres indenfor rammerne af gældende lovgivning, er der budget- og regnskabsmæssigt 2 muligheder. Man kan vælge enten at konsolidere kirkegårdsdriften i de deltagende kirkekassers budget og regnskab efter en på forhånd aftalt fordelingsnøgle eller at lade det samlede kirkegårdsregnskab være en del af et af de deltagende kirkekassers budget og regnskab.

I bilag 3 er optaget et eksempel på, hvorledes et samarbejde mellem 8 menighedsråd i en kommune kan beskrives i en vedtægt.

4 Særlige kirkegårdsbestyrelser

4.1 Regelgrundlag

Lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. indeholder i kapitel 1, enkelte bestemmelser, der omhandler bestyrelsen af kirkegårde i særlige tilfælde.

Lovens § 1, stk. 4, lyder således: ”Ejes en kirkegård af flere kirker i fællesskab, udfærdiges en vedtægt med regler for kirkegårdens bestyrelse. Vedtægten godkendes af provstiudvalget.”

Lovens § 3 indeholder følgende bestemmelse: ”Kirkeministeren kan tillade, at begravelsesvæsenet udskilles fra kirkens bestyrelse. Regler om begravelsesvæsenets bestyrelse fastsættes i så fald i en vedtægt, der godkendes af kirkeministeren.”

4.2 Kirkegårdens bestyrelse fastsat i vedtægt efter § 1, stk. 4, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.

Det er ikke ualmindeligt at det i landets større byer forekommer, at byens kirkegård(e) ejes i fællesskab af de kirker, der findes i byen.

I disse tilfælde skal der udarbejdes en vedtægt med regler for, hvorledes kirkegården(e) bestyres, med mindre den/de er udskilt fra kirkens bestyrelse, jfr. afsnit 4.3.

Arbejdsgruppen har indsamlet forskellige vedtægter for at danne sig et indtryk af, hvorledes reglerne for disse kirkegårds bestyrelse er udformet.

På det grundlag kan det konstateres, at i de fleste tilfælde etableres der en fælles kirkegårdsbestyrelse med 2 – 3 repræsentanter fra hvert af ejerskabets menighedsråd. Kirkegårdsbestyrelsen har ansvaret for kirkegårdsdriften herunder udarbejdelse af budget og regnskab, og den ansætter kirkegårdslederen. Nogle steder er kirkegårdsbestyrelsen understyret med et selvstændigt budget- og regnskabsansvar direkte over for provstiudvalget, medens det andre steder kræves, at budget og regnskab skal godkendes af ejerskabets menighedsråd, førend det forelægges provstiudvalget.

I enkelte byer, hvor ejerskabet kun består af to menighedsråd, udgøres kirkegårdsbestyrelsen af de samlede menighedsråd i fællesskab. I disse tilfælde nedsættes et stående kirkegårdsudvalg til at føre tilsyn med kirkegårdens drift. Som eksempel på kirkegårde, der er omfattet af § 1, stk. 4 kan nævnes Risbjerg, Svendborg, Frederikshavn, Viborg, Holstebro, Herning og Kolding.

4.3 Kirkegårdens bestyrelse udskilt efter § 3 i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.

Den her omhandlede lovbestemmelse blev oprindeligt kun anvendt i de tilfælde, hvor begravelsesvæsenet/kirkegårdsdriften ønskedes udskilt fra folkekirken for at overgå til kommunens bestyrelse, således som det i dag kendes i landets største byer.

I de senere år er bestemmelserne dog også blevet anvendt til at godkende udskillelse internt i folkekirken af en kirkegårds bestyrelse fra en kirkes. Der er i disse tilfælde tale om situationer, hvor enten kirkegården(e) ejes af flere kirker i fællesskab, eller hvor

man har et bymæssigt område, f.eks. en kommune, hvor kirkegården ejes af en kirke men hvor den også fungerer som kirkegård for beboerne i byområdet/kommunens øvrige sogne, der ikke har egen kirkegård.

I alle de godkendte tilfælde er bestyrelsen af kirkegården blevet henlagt til en særlig kirkegårdsbestyrelse, der består af personer, der er valgt blandt medlemmerne af de involverede menighedsråd. Disse kirkegårdsbestyrelser er tillagt selvstændig kompetence i henseende til at udarbejde budgetter og aflægge regnskaber for kirkegården. De kan ikke være repræsenteret ved budgetsamrådet i provstiet, da det efter loven alene omfatter repræsentanter for provstiets menighedsråd. Dog kan provstiudvalget vælge at invitere observatører med fra kirkegårdsbestyrelsen til budgetsamrådet.

Som eksempel på kirkegårde der er udskilt til særlig bestyrelse efter § 3 kan nævnes Hørsholm, Gladsaxe, Roskilde, Kalundborg, Slagelse, og Næstved.

4.4 Konklusionen

De i dette kapitel omhandlede særlige kirkegårdsbestyrelser er ikke så mange i antal, men de fleste besidder en stor erfaring i, hvorledes samarbejdet i en fælles kirkegårdsbestyrelse kan udføres.

Arbejdsgruppen finder derfor, at såfremt nogle menighedsråd overvejer at gå sammen og udskille ansvaret for kirkegårdsdriften til en selvstændig kirkegårdsbestyrelse med egen kirkegårdskasse, må det anbefales, at man konsulterer en af de nævnte kirkegårde for at høre om deres erfaringer. Med hensyn til vedtægt for en sådan kirkegårdsbestyrelse henvises til det forslag, der er optaget i bilag 3.

Endvidere er der i arbejdsgruppen enighed om, at disse særlige kirkegårdsbestyrelser skal omfattes af de regler om aflæggelse af regnskab efter samme standardiserede regnskabsskema/formålkontoplan, der skal gælde for kirkegårdene i øvrigt, jf. foran afsnit 2.3.

5 Kirkegårdstakster

5.1 Eksisterende regelgrundlag

Regler om kirkegårdstakster findes i § 12, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, der er sålydende:

”Ved enhver kirkegård skal der være en af provstiudvalget godkendt vedtægt for orden på kirkegården og dennes benyttelse, en af Kirkeministeriet godkendt standardprotokol eller en anden af Kirkeministeriet godkendt kirkegårdsprotokol samt et kort over kirkegården

Stk. 2. Vedtægten skal blandt andet indeholde bestemmelser om gravstedernes størrelse og om fredningstidens længde samt takstbestemmelser vedrørende erhvervelse, fornyelse og vedligeholdelse af gravsteder.

Stk. 3. Ved godkendelsen af vedtægter skal provstiudvalget sikre ensartede takster inden for samme ligningsområde, medmindre særlige forhold gør sig gældende.

Stk. 4. Provstiudvalget sender genpart af vedtægter og vedtægtsændringer til stiftsadministrationen samtidig med godkendelsen.”

Bestemmelsen betyder, at der på hver kirkegård skal være en vedtægt, der blandt andet skal indeholde takstbestemmelser for erhvervelse og fornyelse af gravsteder samt for vedligeholdelse af gravsteder. Bestemmelsen nævner ikke direkte takster for arbejde i forbindelse med begravelse, men hvis kirkegården vil kræve betaling for gravning, tilkastning, planering og evt. pyntning af grave, skal taksterne herfor være fastsat i vedtægten.

Kirkegårdstakster er gebyrer og er derfor underlagt den offentlige rets almindelige principper for beregning af gebyrer. Det betyder, at taksterne ikke må overstige de faktiske udgifter, der er forbundet med den pågældende ydelse.

Vedtægten og derved taksterne skal godkendes af provstiudvalget, der i den forbindelse skal sikre ensartede takster indenfor samme ligningsområde, med mindre særlige forhold gør sig gældende.

Provstiudvalgets kompetence består i at godkende takster og ikke i at fastsætte dem. Det betyder, at provstiudvalget ikke har initiativretten til at kunne fastsætte bestemte ensartede takster. Dette kan forekomme problematisk, idet menighedsråd, der ikke ønsker at ændre på f.eks. lave takster af ældre dato, derved på usolidarisk vis belaster ligningsrådets økonomi hårdere på grund af lavere brugerbetalte indtægter end områdets øvrige menighedsråd.

5.2 Kirkegårdenes borgerrelaterede ydelser

5.2.1 Overdragelse af brugsret til gravsteder/gravpladser

Kirkegårdenes funktion er at stille jord til rådighed for begravelse af de døde. Det betyder, at borgerne – typisk i forbindelse med et dødsfald – kan henvende sig til en kirkegård for at erhverve brugsret til et stykke jord, enten i form af et gravsted eller en gravplads, til begravelse af en afdød. Erhvervelse af brugsretten sker på nærmere aftalte vilkår i hvert enkelt tilfælde. Kirkegårdene har i praksis monopol på at stille gravsteder til rådighed for borgerne.

Som nævnt foran under afsnit 5.2. er det et lovkrav, at kirkegårdsvedtægten skal indeholde takster for erhvervelse og fornyelse af brugsret til gravsteder. For så vidt angår taksten for erhvervelse af brugsret siges der ikke noget i loven om størrelsen af denne, hvilket betyder, at den godt kan være gratis. Dette er faktisk tilfældet på de fleste kirkegårde, når det drejer sig om folkekirkemedlemmers betaling for erhvervelse af brugsret til gravsteder. Med hensyn til fornyelse gælder derimod, at dette kun kan ske mod betaling, jf. § 17, stk. 2, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Taksten for fornyelse af brugsretten ud over en brugsperiode kan altså ikke være gratis, men loven siger i øvrigt ikke noget om takstens størrelse.

Med hensyn til hvorledes man kan beregne udgifter til at stille et gravsted til rådighed, kan der henvises til Kirkeministeriets vejledning: ”Kirkegårdsvedtægter, En vejledning for menighedsråd, kirkegårdsbestyrelser og provstiudvalg, Kirkeministeriet 1996”, der er lagt ud på Kirkeministeriets hjemmeside på Internettet. I denne vejledning er der i afsnit 3.8. opstillet en model for, hvorledes der kan foretages en beregning af takster for brugsret til gravsteder. Herom siges det, at takster for brugsret til et gravsted ikke må overstige udgifterne ved at stille gravstedet til rådighed, det vil sige udgifterne til etablering og opretholdelse af gravstedet plus et tillæg som andel af omkostningerne ved kirkegårdens generelle drift og vedligeholdelse.

5.2.2 Gravning og tilkastning af grave

Kirkegårdene har monopol på at udføre gravning og tilkastning af grave. Borgere må således ikke selv udføre dette arbejde. Der står ikke noget i loven om, at der i vedtægten skal være en takst for betaling af disse arbejdsopgaver, men såfremt der skal betales for ydelsen, skal taksten herfor være fastsat i vedtægten.

Betaling for disse arbejdsopgaver baseres på den tid, det tager at udføre dem, hvilket må anses for at være nogenlunde det samme på alle kirkegårde.

I Kirkeministeriets cirkulære af 18. marts 1981 om beregning af beskæftigelsesgrad for gravere m.v. er der til en kistebegravelse afsat 6 timer til graveren og 6 timer til en medhjælp, i alt 12 timer. Til en urnenedsættelse er der beregnet at medgå 2 timer.

5.2.3 Vedligeholdelse af gravsteder

Når en borger erhverver brugsret til et gravsted, følger der en forpligtelse med til at vedligeholde gravstedet, derved at det ifølge § 17, stk. 2, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde skal holdes i sømmelig stand. Borgerne kan vælge selv at sørge for vedligeholdelsen, de kan betale andre private for at det eller de kan aftale med kirkegården, at dens personale vedligeholder gravstedet. Aftalen med kirkegården kan omfatte en enkeltstående ydelse, vedligeholdes for et år ad gangen eller at kirkegården står for vedligeholdelsen i en længere årrække (gravstedslegater).

I Kirkeministeriets cirkulære af 18. marts 1981 om beregning af beskæftigelsesgrad for gravere m.v. er angivet nogen ret omfattende formler til beregning af det samlede årlige timetal, en graver får tillagt for at vedligeholde gravsteder. Disse formler kan ikke anvendes direkte til at beregne hvor lang tid, der går til at vedligeholde de enkelte enheder, f.eks. et kistegravsted med 2 gravpladser eller et urnegravsted med 1 gravplads. Det kan derfor konstateres, at der ikke i dag fra centralt hold er udarbejdet modeller for eller værktøjer til, hvorledes man kan beregne en kirkegårds udgifter til at opfylde en aftale om at vedligeholde et gravsted.

En udgiftsberegning for en vedligeholdelse skal foretages på grundlag af tre faktorer. Man skal kende tidsforbruget, den samlede timeløn samt udgifterne til eventuelle materialer. Det er kendt, at nogle af de større kirkegårde foretager tidsmålinger, således at der kan foretages ret nøjagtige beregninger af, hvad kostprisen er på den enkelte ren- og vedligeholdelsesydelse, der udføres på et gravsted. Derved er det muligt at fastsætte en takst, der dækker udgifterne til den enkelte ydelse.

Endvidere anvendes der i dag i Viborg Stift en ordning, hvorefter hvert provstiudvalg ved årets start til alle menighedsrådene i provstiet udsender et ret udførligt materiale med "Takster for erhvervelse, fornyelse, ren- og vedligeholdelse m.v. af gravsteder på kirkegårde i året" med tilhørende vejledning til takstblad. Materialet foretager bl.a. en beregning af den timeløn, der skal bruges ved betaling for arbejde udført på kirkegården for private efter regning samt en opgørelse af timeforbruget for ren- og vedligeholdelse af gravsteder i et år. I bilag 4 er optaget det materiale, som er udsendt af Herning Provstiudvalg i januar 2007.

Med hensyn til beregning af takster for flerårige vedligeholdelsesaftaler, de såkaldte gravstedslegater, så er der heller ikke herfor fastsat eller foretaget centrale beregningsmodeller. Det betyder, at de takster, der opkræves herfor er meget forskellige fra kirkegård til kirkegård med prisforskelle på over 100 pct. mellem de billigste og de dyreste.

Enkelte steder, f.eks. i provstierne i Viborg Stift har man opstillet en udførlig og meget sober model for, hvorledes man beregner taksten for ren- og vedligeholdelse af et gravsted i en brugsperiode. Der henvises til bilag 4.

5.3 Arbejdsgruppens forslag til modeleksempler til beregning af kostprisen for de forskellige ydelser

5.3.1 Overdragelse af brugsret til gravsteder

I beregningen af udgiften ved at stille et gravsted til rådighed indgår dels udgifter til etablering og opretholdelse af gravstedet, dels gravstedets andel af omkostningerne ved kirkegårdens generelle drift og vedligeholdelse. Som anført foran under afsnit 5.2.1 er de i afsnit 3.8 Kirkeministeriets vejledning fra 1996: "Kirkegårdsvedtægter, En vejledning for menighedsråd, kirkegårdsbestyrelser og provstiudvalg" opstillet en model for, hvorledes der kan foretages en beregning af kostprisen for brugsret til gravsteder.

Arbejdsgruppen har fundet det rigtigst at opstille et ajourført modeleksempel for beregning af kostprisen for brugsret til et gravsted.

Modeleksempel

I eksemplet er der anvendt følgende størrelser:

Det samlede kirkegårdsareal er **20.000 m²**. Af dette anvendes **12.000 m²** til gravsteder/gravpladser.

Kirkegårdsanlægget inkl. bygninger holder i **100 år**.

Kirkegårdens samlede lønudgifter er **1.350.000 kr.**, hvoraf ca. en tredjedel kan relateres til arbejder vedr. generel drift og vedligeholdelse af fællesarealer m.v., d.v.s. **450.000 kr.**

Kirkegårdens øvrige driftsudgifter til grus, perlesten, gødning, bygningsvedligeholdelse, maskiner m.m. ligger i størrelsesordenen **300.000 kr.**, hvoraf ca. en tredjedel eller **100.000 kr.** vedrører fællesarealer m.v.

Kostprisberegning

a) Etableringsudgifter

Køb af jord 20.000 m^2 á 400 kr. = 8.000.000 kr.

Anlægsudgifter (terrænregulering, dræning, kloakering, etablering af gange, beplantning, indhegning, belysning m.v.) = 6.000.000 kr.

Bygninger (mandskab, administration m.v.) = 4.000.000 kr.

I alt 18.000.000 kr.

De 18.000.000 kr. skal fordeles på 12.000 m^2 , hvilket giver 1.500 kr. pr. m^2 , der fordelt over 100 år giver en etableringsudgift **pr. år på 15,00 kr. pr. m^2 .**

b) Udgifter til generel drift og vedligeholdelse

Lønandelen vedrørende generel drift og vedligeholdelse udgør 450.000kr., der fordelt på 12.000 m^2 giver **37,50 kr. pr. m^2 pr. år.**

Øvrige driftsudgifter vedr. generel drift og vedligeholdelse udgør 100.000 kr., der fordelt på 12.000 m^2 giver **8,50 kr. pr. m^2 pr. år.**

De samlede udgifter til erhvervelse og fornyelse af brugsret til gravsteder udgør herefter $15,00 \text{ kr.} + 37,50 \text{ kr.} + 8,50 \text{ kr.} = \mathbf{61,00 \text{ kr. pr. } \text{m}^2 \text{ pr. år}}$

Et kistegravsted på $2,5 \text{ m} \times 1,3 \text{ m} = 3,25 \text{ m}^2$ koster således $(3,25 \times 61,00) = \mathbf{198,25 \text{ kr. pr. år.}}$

For en fredningsperiode på 25 år koster brugsretten $(198,25 \times 25) = \mathbf{4.956,25 \text{ kr.}}$

Ved at indsætte egne tal i de størrelser, der er anvendt i modeleksemplet foran kan den enkelte kirkegård selv foretage en beregning af hvad brugsretten til et gravsted koster på kirkegården. Priserne på jordkøb, anlægsarbejder og byggeri kan man søge oplyst i lokalområdet.

5.3.2 Gravning og tilkastning af grave

Udgiften til arbejdet med gravning og tilkastning af grave skal beregnes på grundlag af oplysninger om, hvor lang tid arbejdet tager samt timelønnens størrelse.

Gravning af grave til nedsættelse af kiste foregår i dag stort set alle steder med maskine, som kirkegården enten selv har anskaffet eller som man lejer hos en entreprenør.

Modeleksempel

Arbejdsgruppen har fra en kirkegård, der selv har en gravemaskine, fået oplyst, at man der har opgjort tidsforbruget således:

Rydning og klargøring af gravstedet = 1,0 time

Afhentning og transport af gravemaskine, gravning og afstivning, returnering af gravemaskine. 2 mand á 2,5 timer = 5,0 timer

Til stede ved begravelsen, 1 mand = 1,0 time

Tilkastning v håndkraft samt pyntning af grav 2 mand á 2 timer = 4,0 timer

Efterbehandling og sætning = 1,0 time

I alt 12,0 timer

Hvis man anvender den timekostpris på 269,60 kr., der er beregnet nedenfor i afsnit 5.3.3, kan udgiften til gravning og tilkastning af en kistegrav i dette tilfælde opgøres til $(12,00 \times 269,60) = \mathbf{3.235,20 \text{ kr.}}$

Den enkelte kirkegård kan selv ret enkelt foretage tidsmåling og udgiftsberegning vedrørende denne arbejdsydelse. Såfremt gravemaskinen lejes må lejeudgiften medtages ved opgørelsen og medgået medarbejdertid nedsættes.

5.3.3 Ren- og vedligeholdelse af gravsteder

Når en borger indgår aftale med en kirkegård om, at denne skal stå for ren- og vedligeholdelsen af et gravsted, skal borgeren betale herfor på grundlag af en takst, der er fastsat i kirkegårdsvedtægten.

Den opkrævede takst for ren- og vedligeholdelsesydelser af gravstedet vil som udgangspunkt være beregnet på grundlag af tre faktorer: tidsforbruget afsat til ren- og vedligeholdelse af gravstedet, timekostprisen for kirkegården samt eventuelle udgifter til materialer m.v.

Ved at anvende de tre faktorer kan der foretages en basisomkostningsberegning for ren- og vedligeholdelsestaksten for et gravsted.

Arbejdsgruppen har på grundlag af oplysninger fra kirkegårde udarbejdet det nedenfor opstillede modeleksempel på, hvorledes man kan beregne basisomkostningerne til ren- og vedligeholdelse af gravsteder samt for tillæg af forskellige tilkøbsydelser.

Modeleksempel

I eksemplet anvendes den samme kirkegård (størrelse, udgifter m.v.), som brugt i modeleksempel foran under afsnit 5.3.1.

Timekostprisberegning

I denne beregning indgår: a) Kirkegårdens samlede lønudgifter, b) Gravstedsarealets andel af øvrige driftsudgifter og c) Gravstedsarealets andel af administrationsudgifterne.

a) Lønudgifter

Her anvendes en beregning af gennemsnitslønnen for alle ansatte, idet både leder, administration og markpersonale er involveret i vedligeholdelsesopgaven.

De samlede lønudgifter er 1.350.000 kr., fordelt på 4,1 fuldtidsmedarbejder. Det giver en gennemsnitsløn på 330.000 kr. årligt.

Det årlige produktive timetal for en fuldtidsansat udgør 1.554 timer, beregnet således: Årnormen er 1.924 timer. Herfra skal trækkes ferie 185 timer, særlige feriefridage 37 timer, søgnehellidage 74 timer, kursus 37 timer og sygefravær 37 timer, i alt 370 timer.

Timekostprisen pr. produktiv time udgør herefter $330.000 \text{ kr.} / 1554 \text{ timer} = \mathbf{212,40 \text{ kr.}}$

b) Øvrige driftsudgifter

Kirkegårdens samlede årlige produktive timer er: $4,1 \times 1.554$ timer = 6.371 timer årligt, hvoraf de 1.000 timer går til administration. Resten, 5.371 timer bruges på kirkegårdsarealet, stort 20.000 m², hvoraf 12.000 m² eller $\frac{3}{5}$ er i brug som gravsteder/gravpladser.

Timekostprisen for gravstedsarealets andel af øvrige driftsudgifter på 300.000 kr. beregnes således: $\frac{3}{5}$ af 300.000 kr. = 180.000 kr. fordelt på 5.371 timer = **33,50 kr.**

c) Administrationsudgifter

Til administration bruges 1.000 timer á 212,40 kr. = 212.400 kr. $\frac{3}{5}$ af 212.400 kr. = 127.440 kr. fordelt på 5.371 timer = **23,70 kr.**

Den samlede timekostpris for kirkegården udgør $(212,40 + 33,50 + 23,70)$ = **269,60 kr.**

Tidsforbrug

Kirkegården har foretaget følgende tidsmåling af de arbejdsydelser, der indgår i en basisaftale om ren- og vedligeholdelse af et kistegravsted på ca. 3,25 m²:

Oprydning efter efterår/vinter, omgang 1	15 min.
Omgang 2, hvor der beskæres, kultiveres, lægges nye perlesten	20 min.
Derudover regnes med 10 omgange á 5 min.	50 min.
Buketomgange og mindre beskæring, 40 gange á 0,30	20 min.
<u>Hækklipping</u>	<u>15 min.</u>
I alt	120 min.

Med en timekostpris på 269,60 kr. og et tidsforbrug på 2 timer årligt kan kirkegårdens omkostning ved levering af basisydelser til ren- og vedligeholdelse af et gravsted på 3,25 m² beregnes til **539,20 kr. årligt.**

Den pågældende kirkegård har beregnet, at der til et dobbelt kistegravsted anvendes 3 timer årligt, og at der for hver 3 m² gravstedet bliver større anvendes yderligere $\frac{1}{2}$ time årligt.

Til basisaftalen kan der tillægges en række forskellige ydelser i form af blomsterplantning, grandækning m.v. Omkostningerne herved kan f.eks. beregnes således:

Kostprisberegning for plantning af stedmoder. Eksempel:

Plantning 475 stk. på 7,4 time á 269,60 kr. = 1.995,04 kr.

Køb af stedmoder 475 stk. á 2,50 kr. = 1.187,50 kr.

I alt 3.182,54 kr. / 475 = **6,70 pr. stedmoder.**

Kostprisberegning for plantning af begonia. Eksempel:

Plantning 375 stk. på 7,4 time á 269,60 kr. = 1.995,04 kr.

Køb af begonia 375 stk. á 2,75 kr. = 1.031,25 kr.

Spagnum og gødning = 200,00 kr.

I alt 3.226,29 kr. / 375 = **8,60 kr. pr. begonia.**

Kostprisberegning for grandækning. Eksempel:

Grandækning af 13 stk. enkeltfags gravsteder 7,4 timer á 269,60 kr.	= 1.995,04 kr.
Der bruges ca.10 kg nordmannsgran pr. grav.:10 kg x 7,70 kr.x13	= 1.001,00 kr.
Diverse, så som affald	= 130,00 kr.
I alt	3.126,04 kr.

Pr. grav (3.126,04 kr./ 13) = 240,46 kr.

Kostprisberegning for granpyntning. Eksempel:

Granpyntning af 8 gravsteder pr dag 7,4 time x 269,60 kr.	= 1.995,04 kr.
Nordmannsgran 8 kg pr. grav 8 kg x 7,7 kr. x 8	= 492,80 kr.
Fyr 9 kg . pr grav 9kg x 6 kr. x 8	= 432,00 kr.
Nobilis 3 kg pr grav 3kg x10 kr. x 8	= 240,00 kr.
Andet, f.eks. gul cypres eller blågran 1 kg á 14 kr. x 8	= 112,00 kr.
Affald	= 120,00 kr.
I alt	3.391,84 kr.

Pr. grav (3.391,94 kr./8) = 423,98 kr.

5.3.4 Flerårige vedligeholdelsesaftaler (gravstedslegater)

Til forskel for gravstedsvedligeholdelsesaftaler, der løber over en kort tidshorisont, f.eks. ét-årige vedligeholdelsesaftaler, skal der inddrages en række aktuarmæssige hensyn, når takster for flerårige vedligeholdelsesaftaler med en løbetid på f.eks. 10, 20 eller 25 år udregnes.

Den fulde betaling for vedligeholdelsesaftalen sker, uanset aftalens løbetid, ved ikrafttrædelsestidspunktet for den pågældende aftale.

Dette indebærer, at man med udgangspunkt i f.eks. en ét-årig standard vedligeholdelsesaftale, ikke kan nøjes med blot at gange taksten for den ét-årige aftale med f.eks. 20, for at opnå taksten for en 20-årig vedligeholdelsesaftale, idet købekraften knyttet til en sådan betaling kan vise sig at variere betydeligt over en så lang forbrugsperiode.

Derfor skal en række aktuariske faktorer inddrages i takstberegningen for gravstedslegater, således at købere af vedligeholdelsesaftaler med forskellige løbetider så vidt muligt ligestilles og dermed foretager deres køb på nogenlunde sammenlignelige økonomiske vilkår.

De tre væsentligste aktuarfaktorer, der skal inddrages i basisberegningen for prisen på et gravstedslegat er den anvendte rentefaktor (rentegevinsten, der kommer af at udsætte betalingstidspunktet for et evt. køb af gravstedslegat), inflationsraten over tid, samt en korrekt indregning af den indeholdte moms.

Aktuarfaktorerne tilpasses herefter standardløbetiderne for gravstedsaftaler (f.eks. af 10,20 eller 25 års varighed), således at nutidsværdien for prisen på de forskellige aftaler bliver den samme for dem alle.

Som allerede nævnt i afsnit 5.2.3, bliver der i dag ikke udarbejdet en central aktuarmodel for gravstedslegater.

Prisen for gravstedslegater (med samme løbetid) har imidlertid vist sig at variere betydeligt (senest dokumenteret med offentliggørelsen af Forbrugerstyrelsen forbrugerreddegørelse for 2006). Det tyder på, at der i praksis meget vel kan vise sig, at der anvendes vidt forskellige aktuarfaktorer i forbindelse med kirkegårdenes takstfastsættelse for gravstedslegater.

Med henblik på at sikre ensartethed i den aktuariske basiskalkulation for gravstedslegater, og dermed sikre sammenlignelige økonomiske betingelser for købere af vedligeholdelsesaftaler, anbefaler arbejdsgruppen, at Kirkeministeriet årligt skal udmelde aktuar-mæssige grundtal samt grundberegningsmodel for takstfastsættelse af gravstedslegater, som skal anvendes på alle kirkegårde.

5.4 Modeksempplers omkostningsberegninger sammenholdt med undersøgelsen i Forbrugerreddegørelse 2006 samt andre takstoplysninger

I Forbrugerreddegørelse 2006, der i november 2006 blev udsendt af Forbrugerstyrelsen er indeholdt et kapitel 5 med titlen "Når familien mister." I dette kapitel har man undersøgt forskellige forhold i forbindelse med dødsfald, herunder priser på forskellige kirkegårdsydelse. Man har henvendt sig til 12 tilfældigt udvalgte kirkegårde, der er fordelt over landet og indhentet oplysninger om prisen på forskellige ydelser, bl.a. de der er forbundet med en kistegravplads i 30 år. Disse udgifter omfatter erhvervelse af brugsret, gravning og tilkastning af graven samt ren- og vedligeholdelse i 30 år. Af de 12 kirkegårde er de 3 kommunalt bestyrede og de falder udenfor denne rapport's område.

På de 9 folkekirkeligt bestyrede kirkegårde kan følgende konstateres:

Erhvervelse af brugsret til et gravsted er gratis for folkekirkemedlemmer, der bor i kommunen på 7 af kirkegårdene. På 5 kirkegårde er dette også gratis for folkekirkemedlemmer, der ikke bor i kommunen, og dermed ikke betaler kirkeskat i kommunen.

Gravning af grave er gratis for folkekirkemedlemmer, der bor i kommunen på 6 af kirkegårdene, medens denne ydelse også er gratis for folkekirkemedlemmer, der bor udenfor kommunen på 5 kirkegårde.

Alle 9 kirkegårde tager betaling for ren- og vedligeholdelse af gravstedet i 30 år. Denne betaling er på alle 9 kirkegårde den samme, uanset om man er medlem af folkekirken eller ej, og om man bor i eller udenfor kommunen. Det er dog kun på 2 kirkegårde, at betalingen udgør et beløb, der dækker de udgifter, der i forhold til modeksemplets beregninger er forbundet med den pågældende vedligeholdelsesydelse.

Med hensyn til taksten for ikke folkekirkemedlemmers erhvervelse af brugsret til gravsteder, så er dette gratis på 1 kirkegård, medens taksten på 7 andre kirkegårde er af en størrelse, der ikke dækker udgiften, således som denne er opgjort i modeksemplet. Kun på 2 kirkegårde dækker taksten omkostningerne.

For betaling af gravkastning m.v. for ikke folkekirkemedlemmer så er det gratis på 1 kirkegård, medens 7 kirkegårde opkræver en betaling, der er i underkanten af, at udgifterne dækkes. Kun på 2 kirkegårde opkræves betaling, der dækker udgifterne.

Sammenfattende kan det af denne miniundersøgelse konstateres, at de undersøgte kirkegårde kun i begrænset omfang har fastsat takster, der dækker omkostningerne ved de ydelser, som de leverer til borgerne.

Dette subsidieringsprincip kan forsvares i forhold til indenkommunalt boende folkekirkemedlemmers erhvervelse af brugsret til gravsteder og betaling for gravning m.v., idet alle kirkeskatteydere, der betaler til kirkegårdens driftsunderskud stilles lige. Dette gælder derimod ikke ved betaling for vedligeholdelse, idet den kirkeskatteyder, der vælger selv at passe sit gravsted og derved ikke subsidieres af kirkeskatten, er med til at betale for vedligeholdelsen af andre folkekirkemedlemmers gravsteder.

I forhold til udenkommunalt boende folkekirkemedlemmer kan man diskutere det rimelige i at de subsidieres, idet de ikke har bidraget til kirkeskattebetalingen i den pågældende kommune.

Helt galt er det med subsidiering af kirkeskattemidler til ydelser til folk, der ikke er medlemmer af folkekirken. De har ikke gennem kirkeskattebetaling bidraget til kirkegårdenes opretholdelse, og det er derfor kun rimeligt, at de betaler den fulde pris for de ydelser, som kirkegården leverer til dem. Som det ses er dette langt fra tilfældet, hvilket i øvrigt er på kant med principperne i lov om folkekirkens økonomi.

Arbejdsgruppen har til sit arbejde søgt oplysning om taksterne i en række kirkegårdsvedtægter, som arbejdsgruppen er kommet i besiddelse af. Sammenfattende kan det om taksterne i disse vedtægter konstateres, at de konklusioner, der blev udledt af de 9 undersøgte kirkegårde i Forbrugerede gørelse 2006, også kan drages for en lang række af landets øvrige kirkegårde. Det betyder, at takster for ydelser til personer, der ikke gennem kirkeskatten bidrager til kirkegårdenes opretholdelse, i meget få tilfælde er af en sådan størrelse, at de dækker udgifterne til den ydelse, der skal leveres. Hvis taksterne for disse personer blev sat op, så de dækkede udgifterne, er det arbejdsgruppens opfattelse, at det samlede medlemsfinansierede kirkegårdsunderskud kunne reduceres mærkbart.

5.5 Arbejdsgruppens forslag

Arbejdsgruppen finder, at det vil være hensigtsmæssigt og til gavn for den folkekirkelige økonomi, at der foretages et eftersyn af alle taksterne i de kirkegårdsvedtægter, der gælder for kirkegårde, der bestyres af folkekirkelige myndigheder.

Eftersynet skal foregå på den måde, at hver kirkegård foretager en omkostningsberegning for kirkegårdens forskellige ydelser ud fra de metoder, der er angivet i denne rapport's forskellige modeleksempler.

Eftersynene skal iværksættes af provstiudvalget, der ligeledes skal indsamle og kontrollere de enkelte omkostningsberegninger. Herefter er det så op til provstiudvalget at tage initiativ til en eventuel ajourføring af takster, der ikke giver dækning for omkostningerne.

I denne forbindelse kan det konstateres, at det vil kunne give problemer at gennemføre den her foreslåede procedure, når provstiudvalgets kompetence efter § 12 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde er at godkende takster, jf. det foran under afsnit 5.1 anførte. Arbejdsgruppen skal derfor foreslå, at provstiudvalgets kompetence i forhold til kirkegårdstakster tydeliggøres ved, at den ændres fra at være godkendende til at være fastsættende. Dette kræver en ændring af § 12 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Endvidere har arbejdsgruppen ved gennemlæsning af en del kirkegårdsvedtægter konstateret, at der er store forskelle i de metoder, der anvendes ved regulering af takster, der er angivet med grundbeløb. Da dette forekommer at være uhensigtsmæssigt, foreslår arbejdsgruppen, at der gennemføres ensartethed med hensyn til regulering af takster.

6 Valgmenighedsmedlemmers status i relation til kirkegårdstakster

Kirkeministeriet har anmodet arbejdsgruppen om særskilt at behandle spørgsmålet om valgmenighedsmedlemmers status i relation til kirkegårdstakster, hvilket sker i dette afsnit.

Medlemmer af en valgmenighed er samtidig medlemmer af folkekirken. Det kan udledes af § 1, stk. 1, i lov om valgmenigheder. I § 18, stk. 3, i lov om folkekirkens økonomi er det fastsat, at valgmenighedsmedlemmer ikke betaler kirkeskat, hvilket har været gældende siden lov nr. 294 af 18. juni 1969 om folkekirkens lønningsvæsen m.m. trådte i kraft.

Efter § 13 i lov om valgmenigheder har medlemmer af en valgmenighed ret til at blive begravet på kirkegården i det sogn, hvor de bor, selv om den valgmenighed, de tilhører, har egen kirkegård. Denne bestemmelse supplerer § 14 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde om retten til at blive begravet på folkekirkens kirkegårde, men ingen af disse to bestemmelser siger noget om takster. Lovbestemmelse om takster findes i § 12 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, der ikke indeholder bestemmelse om taksternes størrelse og graduering af disse, jf. foran under afsnit 5.1.

Spørgsmålet er herefter, om lovgivningen med hensyn til kirkegårdstakster tilsikrer indenkommunalt boende valgmenighedsmedlemmer en ligestilling med indenkommunalt boende folkekirkemedlemmer. Hvis ikke, kan der så i en kirkegårdsvedtægt fastsættes en højere takst for indenkommunalt boende valgmenighedsmedlemmer under hensyn til, at disse ikke gennem kirkeskattebetaling er med til at betale kirkegårdenes driftsunderskud.

Arbejdsgruppen er bekendt med, at Kirkeministeriet, siden valgmenighedsmedlemmer ophørte med at betale kirkeskat ved lønningsloven fra 1969, ved behandlingen af konkrete sager har besvaret spørgsmålet forskelligt, hvilket er med til at skabe tvivl om den gældende retstilstand.

Arbejdsgruppen kan konstatere, at når indenkommunalt boende medlemmer af folkekirken opkræves en lavere takst for kirkegårdsydelse end andre, skyldes dette ikke en lovbestemmelse, men beror på en rimelighedsbetragtning fra de takstfastsættende myndigheder. Disse finder det rimeligt, at takstbetalingen for medlemmer, der bor i kommunen, subsidieres gennem den kirkeskat, som disse medlemmer selv har betalt til.

Denne rimelighedsbetragtning kan ikke på samme måde gøres gældende overfor folkekirkemedlemmer, der ikke ved kirkeskattebetaling bidrager til en kirkegårds opretholdelse, enten fordi de betaler kirkeskat til en anden kommune, eller fordi de som medlemmer af en valgmenighed ikke betaler kirkeskat.

Arbejdsgruppen er derfor af den opfattelse, at der ikke i lovgivningen eller regler i øvrigt er noget til hinder for, at der i en kirkegårdsvedtægt fastsættes højere takster for valgmenighedsmedlemmer end for andre, uanset om valgmenighedsmedlemmet bor i eller udenfor den kommune, hvor kirkegården er beliggende.

Hvis kirkegårdsvedtægten ikke indeholder særlige takster for valgmenighedsmedlemmer, så bliver disse ligestillet med folkekirkemedlemmer og skal betale den takst, der gælder for, hvor de bor.

7 Bilag

Bilag 1: Årsregnskabsskema 2010 for de lokale kasser (udkast) - Hovedoversigt, udkast 2010-årsregnskabsskema

Side 2
kirkekasse/præstegårdskasse

provsti	kommune
---------	---------

ÅRSREGNSKAB 2010

Alle budgettal er i hele tusinde kr.

Formål	Regnskab 2009	Regnskab 2010	Budget 2010	Afvigelse (R10-B10)
DRIFTSRAMMEN				
Udbetalinger				
1 Fælles indtægter i alt				
<i>Ligningsbeløb til drift (10)*</i>				
<i>Udligningstilskud fra fællesfonden (11)</i>				
<i>Generelt tilskud fra fællesfonden (12)</i>				
<i>Forpagtningsindtægter mv. (13)</i>				
<i>Renteindtægt af kassebeholdning (ekskl. kirkegård) (14)</i>				
<i>Renteindtægt af kirkekapitaler (ekskl. grav - stedskapitaler) (15)</i>				
Driftsudgifter i alt (driftsramme)				
2 Kirkebygning og sognegård				
<i>Udgifter, løn</i>				
<i>Udgifter, øvrig drift</i>				
- <i>Indtægter</i>				
3 Kirkelige aktiviteter				
<i>Udgifter, løn</i>				
<i>Udgifter, øvrig drift</i>				
- <i>Indtægter</i>				
4 Kirkegård				
<i>Udgifter, løn</i>				
<i>Udgifter, øvrig drift</i>				
- <i>Indtægter</i>				
5 Præsteboliger mv.				
<i>Udgifter, løn</i>				
<i>Udgifter, øvrig drift</i>				
- <i>Indtægter</i>				
6 Administration og fællesudgifter				
<i>Udgifter, løn</i>				
<i>Udgifter, øvrig drift</i>				
- <i>Indtægter</i>				
7 Renteudgifter mv.				
A Driftsresultat (=1-2-3-4-5-6-7)				
8 Anlægsinvesteringer i alt				
<i>Kirkebygning og sognegård (80+81+82)</i>				
<i>Kirkegård (83+84)</i>				
<i>Præsteboliger mv. (85+86+87+88)</i>				
9 Anlægsfinansiering i alt				
<i>Ligningsbeløb til anlæg (90)</i>				
<i>Lånoptagelse (91+92)</i>				
- <i>Afdrag på lån (93+94)</i>				
<i>Renteindtægter af anlægsopsparing (95)</i>				
<i>Salg af anlæg mv. (96)</i>				
- <i>Overførsel til kirkekapitaler (97)</i>				
B Resultat (=A-8+9) til videreførsel				
C Videreført resultat primo				
D Videreført resultat ultimo (=B+C)				

* : Tallene i parentes henviser til den 2-cifrede formålsskonto, som posten vedrører. Budgettets formålsskonti fremgår af de

- Note 4. Kirkegårdsdrift (nederst på siden) (udkast 2010- årsregnskabsskema)

Side 4

Alle budgettal i hele tusinde kroner

kirkekasse / præstegårdskasse

Note	Regnskab	Regnskab	Budget	Afvigelse
	2009	2010	2010	(R10-B10)
Indtægter				
1 Fælles indtægter				
10 Ligningsbeløb til drift.....				
11 Udligningstilskud fra fællesfonden.....				
12 Generelt tilskud fra fællesfonden				
13 Forpagtningsindtægt mv.				
14 Renteindtægt af kassebeholdning (ekskl. kirkegård)				
15 Renteindtægt af kirkekapitaler (ekskl. grav - stedskapitaler)				
<i>I alt</i>				

	Regnskab	Regnskab	Budget	Afvigelse	--- Regnskab 2010 heraf ---		
	2009	2010	2010	(R10-B10)	udgifter, løn	udgifter, øvrig drift	indtægter
2 Kirkebygning og sognegård							
20 Fælles formål							
21 Kirkebygning.....							
22 Orgel og klokker							
23 Sognegård							
24 Kirkekontor (uden for kirke og sognegård)							
25 Tjenstlige lokaler i præstegård.....							
<i>I alt</i>							

	Regnskab	Regnskab	Budget	Afvigelse	--- Regnskab 2010 heraf ---		
	2009	2010	2010	(R10-B10)	udgifter, løn	udgifter, øvrig drift	indtægter
3 Kirkelige aktiviteter							
30 Fælles formål							
31 Gudstjeneste og kirkelige handlinger							
32 Kirkelig undervisning							
33 Diakonal virksomhed.....							
34 Kommunikation							
35 Kirkekor.....							
36 Kirkekoncerter.....							
37 Foredrags- og mødevirksomhed							
38 Stiftsbidrag							
39 Tilskud til DSUK							
<i>I alt</i>							

	Regnskab	Regnskab	Budget	Afvigelse	--- Regnskab 2010 heraf ---		
	2009	2010	2010	(R10-B10)	udgifter, løn	udgifter, øvrig drift	indtægter
4 Kirkegård							
Kirkegård							
Udgifter							
40 Kirkegården.....							
41 Kapel/begravelse,urnenedsættelser							
42 Krematorium							
43 Arbejde uden for egen kirkegård.....							
<i>I alt</i>							
Indtægter							
44 Kirkegård.....							
45 Krematorium							
46 vedr. kapel- begr./ urneneds, erhvervelse/forny....							
47 Hjemf. gravstedskapitaler og rente af kapital.....							
48 Arbejde uden for egen kirkegård.....							
49 Renteindtægter (kasseholdn., kirkegård).....							
<i>I alt</i>							
<i>Kirkegård, i alt (udgifter - indtægter) = (40+41+42+43-44-45-46-47-48-49)</i>							

SAMARBEJDSAFTALE

VEDR. DRIFTEN AF SVOGERSLEV KIRKEGÅRD

Aftale omkring driften af Svogerslev kirkegård

Deltagere og formål

§ 1. Svogerslev menighedsråd og bestyrelsen ved Roskilde Kirkegårde i Roskilde Domprovsti, Roskilde Stift, har truffet beslutning om at samarbejde efter reglerne i "Aftale om driften af Svogerslev kirkegård.

Stk. 2. Formålet med samarbejdet er at opnå en professionel ledelse af den daglige drift af Svogerslev kirkegård, herunder en økonomisk styring, der kan resultere i en bedre udnyttelse af de kirkelige ligningsmidler. Derudover er det formålet at Svogerslev kirkegård bliver opfattet som en effektiv, kvalitetsbevidst og servicebetonet arbejdsplads.

Hjemsted

§ 2. Svogerslev menighedsråd og bestyrelsen ved Roskilde Kirkegårde har hjemsted i Roskilde kommune.

Samarbejdsperiode

§ 3. Samarbejdsaftalen er gældende fra 1. januar 2005 til og med 31. december 2008. Aftalen kan genforhandles.

Samarbejdets opgaver m.v.

§ 4. Der er udarbejdet en beskrivelse af de daglige, driftsmæssige arbejdsopgaver ved Svogerslev kirkegård, som Roskilde Kirkegårde udfører for Svogerslev menighedsråd (jf. bilag 1). I driftsaftalen indgår en beskrivelse af de administrative opgaver, der udføres af Svogerslev menighedsråd, som grundlag for opgaverne ved driften (jf. bilag 2).

Stk. 2. Svogerslev menighedsråd og Roskilde Kirkegårde afsætter på budgetterne et beløb, der svarer til 1 års forventede udgifter/indtægter ved driften af Svogerslev kirkegård. Udgifterne afregnes kvartalsvis pr. 31. marts, 30. juni, 30. september og pr. 31. december.

Bestyrelsesforhold

§ 5. Svogerslev menighedsråd har nedsat et kirkegårdsudvalg, der forestår tilsynet med driften samt de under kirkegården hørende bygninger.

Stk. 2. Ved møderne i kirkegårdsudvalget deltager repræsentanter fra Roskilde Kirkegårde uden stemmeret.

Stk. 3. Ved det årlige syn over kirkegården deltager, foruden kirkegårdsudvalget, en repræsentant fra Roskilde Kirkegårde.

Stk. 4. Kirkegårdsudvalget under Svogerslev menighedsråd indkalder hvert år repræsentanter fra Roskilde Kirkegårde til et fællesmøde primo marts med henblik på en drøftelse af forhold, der vedrører driften af Svogerslev kirkegård, herunder regnskab og budget. Der kan desuden indkaldes til fællesmøder, hvis Svogerslev menighedsråd eller bestyrelsen ved Roskilde Kirkegårde anmoder herom.

Drift og ansvar.

§ 6. Kirkegårdens daglige drift varetages af Roskilde Kirkegårde efter retningslinier i driftsaftalen (jf. bilag 1 og 2) og med ansvar over for Svogerslev menighedsråd og for bestyrelsen ved Roskilde Kirkegårde.

Budget, regnskab og revision

§ 7. Svogerslev menighedsråd og Roskilde Kirkegårde har kalenderåret som regnskabsår.

Stk. 2. Svogerslev menighedsråd udarbejder årsregnskab og et budgetforslag til fællesmødet i marts omhandlende lønudgifter samt øvrige udgifter ved driften af Svogerslev kirkegård.

Stk. 3. Regnskabet for driften af Svogerslev kirkegård skal revideres af en provstirevisor og forelægges til godkendelse i Svogerslev menighedsråd og for bestyrelsen ved Roskilde Kirkegårde.

Opløsning m.v.

§ 8. Beslutning om samarbejdets opløsning træffes af Svogerslev menighedsråd og bestyrelsen ved Roskilde Kirkegårde. Ønskes samarbejdet afsluttet inden aftalens udløb skal det ske ved en skriftlig opsigelse af aftalen. Samarbejdet kan kun opløses med udgangen af et kalenderår (pr. 31. december). Opsigelsen skal varsles minimum 3 måneder forinden (senest pr. 30. september).

Ikrafttræden

§ 9. Denne aftale træder i kraft pr. 1. januar 2005

Svogerslev menighedsråd, Roskilde den _____

Formand for Svogerslev menighedsråd

Roskilde Kirkegårde, Roskilde den _____

Formand for bestyrelsen ved Roskilde Kirkegårde

ARBEJDSOPGAVER DER UDFØRES AF ROSKILDE KIRKEGÅRDE

Følgende arbejdsopgaver vil blive udført på Svogerslev kirkegård af personale fra Roskilde Kirkegårde. Oversigten beskriver de funktioner, der er tilknyttet gravstedsarealer og kirkegårdsarealer. Der er i oversigten ikke angivet hvilken plejestandard, der anvendes, men det tilstræbes, at der opnås samme plejeniveau, som på de øvrige kirkegårde, der administreres af Roskilde Kirkegårde.

GRAVSTEDSAREALER

Definition af gravstedsarealer.

Gravstedsarealer omfatter alle arealer, hvor der kan foregå kistebegravelse og urnenedsættelse og inden for hvilke gravstedsejeren kan have råderet og pligt. Arealerne er oftest omkranset af gravstedshække.

1.00 RENHOLDELSE AF GRAVSTEDER.

- 1.01 Fjernelse af visne buketter ca.1 gang hver uge hele året.
- 1.02 Alm. renholdelse ca. hver 3. – 4. uge i vækstperioden.
- 1.03 Beskæring af roser samt fjernelse af visne partier på beplantningen.
- 1.04 Jævnlig beskæring af beplantning for at fremme en harmonisk form.
- 1.05 Pålægning af perlesten eller granitgrus.

2.00 VEDLIGEHOLDELSE AF GRAVSTEDER.

- 2.01 Fornyelse af udgåede eller forvoksede planter.
- 2.02 Gødskning og vanding af beplantning under etableringsfasen.
- 2.03 Oprettning af belægning og gravminde ved jordsætning.
- 2.04 Rensning af gravminde for grønalg.

3.00 NYANLÆG OG ISTANDSÆTTELSE AF GRAVSTEDER.

- 3.01 Rydning af eksisterende beplantning og sten.
- 3.02 Regulering af gravsted med muldjord.
- 3.03 Tilplantning af gravsted.
- 3.04 Stenarbejde; trædesten, kantafrænsning, perlesten m.v.

4.00 BLOMSTER OG KRANSE PÅ GRAVSTEDER.

- 4.01 Plantning af påskeliljer.
- 4.02 Plantning af stedmoder (forårsblomster).
- 4.03 Plantning af begonia m.v. (sommerblomster).
- 4.04 Plantning af efterårsblomster m.v.
- 4.05 Udsætning af juletulipaner.
- 4.06 Udlægning af kranse.

5.00 GRANDÆKNING AF GRAVSTEDER.

- 5.01 Visne blade fjernes inden granpålægning.
- 5.02 Gravstedet fladdækkes 50-60% med pyntegrønt.
- 5.03 Pyntegrønt fjernes om foråret og gravstedet rives/fejles.

6.00 SLØJFNING AF GRAVSTEDER.

- 6.01 Rydning af beplantning og stenmaterialer.
- 6.02 Fjernelse af monument.
- 6.03 Regulering af gravsted og tilsåning med græs el. tilplantes.

7.00 BEGRAVELSER.

- 7.01 Rydning af beplantning m.v. inden begravelse.
- 7.02 Monumenter fjernes af stenhugger.
- 7.03 Gravning og tilkastning af grav.
- 7.04 Opretning og efterfyldning med jord.

8.00 URNENEDSÆTTELSE.

- 8.01 Evt. opgravning af beplantning/fjernelse af belægning.
- 8.02 Gravning og tilkastning af urnegrav.
- 8.03 Assistance ved nedsætning af urne.
- 8.04 Evt. plantning af opgravede planter/retablering af belægning.
- 8.05 Opretning og efterfyldning med jord og perlesten m.v.

9.00 GRÆSARBEJDE VED ANONYME OG KOLLEKTIVE GRAVE.

- 9.01 Ugentlig græsklipning i hele vækstsæsonen.
- 9.02 Gødskning to gange årligt.
- 9.03 Afretning af kanter to gange årligt.
- 9.04 Vertikalskæring og topdressing efter behov.
- 9.05 Jordarbejde og græssåning i mindre omfang.

10.00 ADMINISTRATIVE OPGAVER.

- 10.01 Salg af gravsteder med de pårørende.
- 10.02 Aftale om urnenedsættelse foregår fra kontoret på Østre kirkegård
- 10.03 Aftale anlæg og omlægning af gravsteder med gravstedsejere.
- 10.04 Udarbejde anlægstilbud til gravstedsejere.
- 10.05 Indberetning af misligholdte gravsteder til kirkegårdsudvalg.
- 10.06 Bestilling af årstidens blomster, buketter, kranse, gran m.v.
- 10.07 Indkøb af planter; træer, buske m.v. efter aftale med kirkegårdsudvalg
- 10.08 Indkøb af materialer og redskaber efter aftale med kirkegårdsudvalg.
- 10.09 Indkøb af værktøj og maskiner efter aftale med kirkegårdsudvalg

ADMINISTRATIVE OPGAVER DER UDFØRES AF SVOGERSLEV MENIGHEDSRÅD

Svogerslev menighedsråd varetager administrationen af Svogerslev kirkegård. Menighedsrådet udarbejder følgende arbejdsplaner m.v., der benyttes i forbindelse med de arbejdsopgaver, der vil blive udført på Svogerslev kirkegård af personale fra Roskilde Kirkegårde.

1.00 GARTNERISKE YDELSER VED GRAVSTEDER (Lister udskrives årligt)

- 1.01 Gravsteder med renholdelse.
- 1.02 Gravsteder med vedligeholdelse.
- 1.03 Gravsteder med grandækning.
- 1.04 Gravsteder med forårsblomster.
- 1.05 Gravsteder med sommerblomster.
- 1.06 Gravsteder med efterårsblomster
- 1.07 Gravsteder med juletulipaner m.m.
- 1.08 Gravsteder med krans og mospuder.
- 1.09 Gravsteder med buketter.

2.00 KATEGORIER AF GRAVSTEDER (Lister udskrives årligt).

- 2.01 Ibrugtagne/aktive gravsteder.
- 2.02 Ledige urne- og kistegravsteder der kan sælges.
- 2.03 Registrerede/bevaringsværdige gravsteder.
- 2.04 Udløbne gravsteder der skal sløjfes.

3.00 BEGRAVELSER OG URNENEDSÆTTELSE (Lister udskrives efter behov)

- 3.01 Begravelse, hvor en arbejdsseddel bør indeholde følgende oplysninger:
 - 3.01.1 Dato og tid for begravelse
 - 3.01.2 Angivelse af gravsteds nr.
 - 3.01.3 Kistens placering i gravstedet
 - 3.01.4 Kistens mål; længde, bredde og højde
 - 3.01.5 Årstal for sidste begravelse i gravstedet.
- 3.02 Urnenedsættelse, hvor en arbejdsseddel bør indeholde følgende oplysninger:
 - 3.02.1 Dato og tid for urnenedsættelse
 - 3.02.2 Angivelse af gravsteds nr.
 - 3.02.3 Urnens placering i gravstedet
 - 3.02.4 Placering af andre urner i gravstedet
 - 3.02.5 Urnenedsættelse med eller uden familie.

4.00 KORRESPONDANCE TIL GRAVSTEDSEJERE (Tilskrives efter behov)

- 4.01 Menighedsrådet tilskriver gravstedsejere, der misligholder/forsømmer deres gravsted.

*Aftale om administrative opgaver der udføres af Svogerslev kirkegård er gældende fra:
1. januar 2005 til 31. december 2008*

Bilag 3: Eksempel på kirkegårdsvedtægt (kirkegårdssamarbejde)

Vedtægt for Kirkegårdsbestyrelsen for A, B, C, D, E, F, G og H kirkegårde i X-købing kommune

§ 1

Ejerskab til kirkegårdene

Ejerskabet til de 8 kirkegårde berøres ikke af denne vedtægt

§ 2

Sammensætning og valg af kirkegårdsbestyrelsen

Kirkegårdsbestyrelsen består af 8 medlemmer. Derudover vælges 8 suppleanter. Hvert af de otte menighedsråd vælger af deres midte 1 medlem og 1 personlig suppleant til kirkegårdsbestyrelsen.

Suppleanten skal indkaldes, hvis et medlem har forfald til de konstituerende møder, samt til møder hvor der foretages beslutning om budget og regnskab.

Formændene for de enkelte menighedsråd meddeler navne og adresser på de valgte bestyrelsesmedlemmer og suppleanter til kirkegårdslederen.

Funktionsperioden følger menighedsrådenes valgperiode

Det første konstituerende møde afholdes umiddelbart efter et menighedsrådsvalg.

Kirkegårdslederen indkalder til det første møde.

På det første møde vælges formand og næstformand blandt bestyrelsens medlemmer.

Hvert af de efterfølgende år foretages valg af formand og næstformand.

Kirkegårdenes personale vælger i henhold til § 3 i lov om menighedsråd af deres midte en medarbejderrepræsentant til deltagelse i bestyrelsens møder.

For hele valgperioden udpeges en sekretær, som kan være kirkegårdslederen.

§ 3

Ansvar og beføjelser

Kirkegårdsbestyrelsen er ansvarlig for kirkegårdenes samlede drift og vedligeholdelse i henhold til denne vedtægt.

Bestyrelsen kan føre forhandlinger med andre kirkegårde om optagelse i samarbejdet, men endelig afgørelse herom træffes af de deltagende menighedsråd i enighed.

Bestyrelsen ansætter kirkegårdslederen, der ansætter det øvrige personale

Bestyrelsen sørger for, at kirkegårdsforvaltningen til enhver tid har passende kontor- og kundebetjeningsforhold.

§ 4

Budget og regnskab

Kirkegårdsbestyrelsen er ansvarlig for kirkegårdenes samlede økonomi.

Kirkegårdslederen har det daglige ansvar i henhold til dennes regulativ.

Bestyrelsen tegner en kaufionsforsikring for kirkegårdslederen.

Budget og regnskab udarbejdes af kirkegårdslederen og godkendes af kirkegårdsbestyrelsen, hvorefter det forelægges de 8 menighedsråd til godkendelse og indarbejdelse i de enkelte kirkekassers budget og regnskab med en andel, der udregnes efter en på forhånd aftalt fordelingsnøgle.

I forbindelse med det årlige regnskabs- og budgetmøde udarbejdes en beretning for kirkegårdenes drift og øvrige aktiviteter i det foregående regnskabsår.

Et eksemplar af beretningerne sendes til formændene for de 8 menighedsråd, provstiudvalget og personalet ved kirkegårdene, senest en måned forud for provstiudvalgets foreløbige budgetsamråd.

§ 5

Vederlag

Formanden oppebærer vederlag efter bestemmelserne, der gælder for menighedsrådene. Bestyrelsen oppebærer diæter ved syn og andet efter gældende regler herfor.

§ 6

Bestyrelsens møder

Bestyrelsens åbne møder er offentlige. Møderne offentliggøres i de lokale kirkeblade. Møderne fastlægges for et kalenderår ad gangen.

§ 7

Tegningsret

Den samlede bestyrelse har tegningsretten.

Et bestyrelsesmedlem kan ikke på egen hånd disponere på bestyrelsens vegne uden særlig bemyndigelse fra den øvrige bestyrelse.

§ 8

Beslutningsprocedurer

Kirkegårdsbestyrelsens beslutninger kan kun træffes på møder og på de årlige kirkegårdssyn.

Beslutninger træffes i henhold til procedure herom. Bestyrelsesmedlemmer kan ikke afgive stemme ved fuldmagt, men alene ved deltagelse i bestyrelsens møder.

Kirkegårdsbestyrelsen er beslutningsdygtig, når mindst halvdelen af medlemmerne er til stede.

§ 9

Habilitet m.m.

Kirkegårdsbestyrelsen træffer beslutning om, hvorvidt et medlem har en sådan interesse i en sag, at medlemmet er udelukket fra at deltage i bestyrelsens forhandlinger og afstemning.

Personalerepræsentanten kan forelægge eller fremlægge personalets ønsker overfor bestyrelsen.

§ 10

Forretningsorden

Kirkegårdsbestyrelsen udarbejder selv sin forretningsorden. Denne gælder indtil ændringer foretages i fuld enighed i bestyrelsen.

§ 11

Nedsættelse af udvalg

Kirkegårdsbestyrelsen kan nedsætte faglige udvalg til udførelse af ad hoc opgaver.

§ 12

Daglig ledelse

Kirkegårdenes daglige drift varetages af kirkegårdslederen, der tillige er personalechef. Evt. klager over kirkegårdenes drift, der ikke kan afgøres administrativt ved kirkegårdslederen, skal rettes til kirkegårdsbestyrelsen.

§ 13

Tilsyn

Provstiudvalget fører tilsyn med samarbejdet.

§ 14

Ændring af denne vedtægt kan ske efter indstilling fra kirkegårdsbestyrelsen, eller fra et af de deltagende menighedsråd. Vedtægtsændringer kræver tilslutning fra hvert af de deltagende menighedsråd.

§ 15

Tvister

Enhver tvist om denne vedtægts forståelse, fortolkning eller udfyldning, eller om forholdet mellem kirkegårdsbestyrelsen og et medlem eller medlemmer indbyrdes, indbringes for provstiudvalget, hvis afgørelse kan indbringes for stiftsøvrigheden til endelig afgørelse.

De deltagende menighedsråds underskrifter

Bilag 4: Eksempel på takster for erhvervelse, fornyelse, ren - og vedligeholdelse af gravsteder (samt vejledning til taksblad)/ Herning provsti, januar 2007

Herning Provstiudvalg
Kirkebyvej 14, Gjellerup
7400 Herning. Tlf.: 9711 6077

Januar 2007

Menighedsrådene i Herning Nordre Provsti og Herning Søndre Provsti.

Bedes omdelt til kasserer, kirkevæрге og graver / kirkegårdsleder.

Takster for erhvervelse, fornyelse, ren- og vedligeholdelse mv. af gravsteder på kirkegårde i året 2007.

1. Erhvervelse og fornyelse af gravsteder. (ikke momspligtig)

For medlemmer af folkekirken: gratis.

For ikke-medlemmer af folkekirken: kr. 199,- pr. kisteplads pr. år.

For ikke-medlemmer af folkekirken: kr. 100,- pr. urne / barnegravsted pr. år.

Betales forud for en brugsperiode.

Betalingen erlægges, selvom gravstedet i forvejen ejes af et medlem af folkekirken

Følger forbrugerprisindex: juli 2000 = 100 = grundbeløb kr. 177,-

2. Timelønnen.

Timelønnen for arbejde udført på kirkegården for private efter regning.

Timelønnen beregnes således: Gennemsnit af skalaløn 14 og skalaløn 33 med stedtillægs-sats II det foregående år divideret med antallet af årets arbejdstimer + 1,5 % ferietillæg + 74,10 % tillæg til sociale ydelser, administration, afskrivninger mv.

Timelønnen = $(207.375 + 281.543) / (2 \times 1523) + 1,5 \% + 74,10 \% \approx$ kr. 284,- excl. moms

Beregning af tillæg til sociale ydelser, administration, afskrivninger	%
ATP, AER	1,80
STK pension	12,50
Sygdom	5,21
Arbejdstøj	1,52
Kontorudgifter, løn, rengøring, kørsel	21,67
Vedligeholdelse, bygninger, maskiner, redskaber, veje, pladser, dræn	6,93
Nyanskaffelser, maskiner, redskaber	6,38
Planter til kirkegård, gødning, benzin, affald, miljø	4,12
Varme, vand, el, kloak	3,13
Lokaler, renter, afdrag.	10,84
I alt:	74,10

3. Gravning, tilkastning, pyntning af graven og den opkastede jord.

1. Er gratis for medlemmer af folkekirken med undtagelse af evt. pyntning af graven og den opkastede jord.

2. For ikke-medlemmer af folkekirken betales kr. 3124,- for voksengrav, kr. 1.420,- for barnegrav (indtil 10 års alderen) og kr. 284,- for urnegrav. For gravning i dobbelt dybde til-lægges 50 %. Ved lørdagsbegravelser tillægges 4 timer for ikke-medlemmer af folkekirken.

Er fritaget for moms jfr. Kirkeministeriets skrivelse af 22. maj 1986.

For ikke-medlemmer af folkekirken beregnes tiden for gravkastning for voksengrav til 11 timer, barnegrav til 5 timer og for urnegrav til 1 time.

3. Evt. pyntning af graven og den opgravede jord beregnes efter medgået tid og materialer. (momspligtig)

4. Almindelig renholdelse af gravstedet i et år.

Renholdelsen omfatter afrivning af ukrudt, vissent løv, beskæring efter afblomstring samt at fjerne visne blomster. Plantning og klipning af hække foretages af kirkegården uden udgift for gravstedsejeren. Omlægning af gravstedet og andre arbejder betales efter forbrugte materialer og efter medgået tid til timelønnen.

Timeforbruget for alm. renholdelse af gravsteder i et år	Tidsforbrug	Areal ca. m ²	Pris excl. moms
a. gravsted med 1 kisteplads	2,00	4,50	kr. 568,-
gravsted med 2 kistepladser	3,00	9,00	kr. 852,-
gravsted med 3 kistepladser	3,72	13,50	kr. 1056,-
gravsted med 4 kistepladser	4,36	18,00	kr. 1238,-
gravsted med 5 kistepladser	5,00	22,50	kr. 1420,-
urne / barnegravsted	1,72	2,25	kr. 488,-
b. gravsted i fællesgrav, kiste, anonym	1,25	4,50	kr. 355,-
gravsted i fællesgrav, urne, anonym	1,00	1,00	kr. 284,-
c. og d. gravsted i plæne, plade eller skov, 1 kistepl.	1,55	4,50	kr. 440,-
gravsted i plæne, plade eller skov, 2 kistepl.	2,09	9,00	kr. 594,-
gravsted i plæne, plade eller skov, 3 kistepl.	2,82	13,50	kr. 801,-
gravsted i plæne, plade eller skov, 4 kistepl.	3,30	18,00	kr. 937,-
gravsted i plæne, plade eller skov, urne	1,32	2,25	kr. 375,-

5. Ren- og vedligeholdelse i en brugsperiode af gravstedet med oplæg i stiftsmidlerne. (ikke momspligtig)

Gravstedsvedligeholdelsesaftalen indeholder almindelig renholdelse og afrivning af ukrudt, fornyelse af udgåede eller forvoksede flerårige planter, opretning efter jordsætning, pålægning af perlegrus og muld, rensning og opretning af mindsten samt slutrydning af gravstedet.

Aftalebeløbet er beregnet af beløbet for almindelig renholdelse, første år x en faktor for omlægning af gravstedet efter kirkegårdens skøn x antallet af år aftalen løber samt x en omregningsfaktor afhængig af renten og inflationen. Omlægningen af gravstedet beregnet som 30 % (faktor 1,3) af almindelig renholdelse første år, bortset fra gravsteder i fællesgrav, plæne og skovkirkegård samt ekstra ydelser.

Renholdelse og vedligeholdelse af gravsteder, der er en kombination af forskellige gravstedsformer, f.eks. 40 % alm. gravsted og 60 % plænegravsted, prissættes efter den andel hver gravstedsform udgør.

Vedligeholdelsesaftaler	10 år	15 år	20 år	25 år	30 år
a. gravsted med 1 kisteplads	6.829	9.920	12.857	15.673	18.393
gravsted med 2 kistepladser	10.243	14.879	19.286	23.509	27.589
gravsted med 3 kistepladser	12.696	18.442	23.903	29.138	34.195
gravsted med 4 kistepladser	14.884	21.621	28.023	34.160	40.089
gravsted med 5 kistepladser	17.072	24.799	32.143	39.181	45.982
urne / barnegravsted	5.867	8.523	11.046	13.465	15.802
b. gravsted, fællesgrav, kiste, anonym	3.283	4.769	6.181	7.535	8.843
gravsted, fællesgrav, urne, anonym	2.626	3.815	4.945	6.028	7.074
c. eller d.					
gravsted, plæne, plade eller skov, 1 kistepl.	4.069	5.911	7.661	9.339	10.960
gravsted, plæne, plade eller skov, 2 kistepl.	5.493	7.980	10.343	12.608	14.796
gravsted, plæne, plade eller skov, 3 kistepl.	7.408	10.761	13.947	17.001	19.952
gravsted, plæne, plade eller skov, 4 kistepl.	8.665	12.588	16.315	19.888	23.340
gravsted, plæne, plade eller skov, urne	3.468	5.038	6.530	7.959	9.341

Ved 6 kistepladser beregnes prisen som differencen mellem 4 og 5 kistepladser, som tillægges prisen for 5 kistepladser. Ved flere kistepladser benyttes samme fremgangsmåde.

Gravstedsvedligeholdelsesaftalen:

Antal år x alm. renholdelse første år = antal år x stiftsrenten af vedligeholdelsesaftalens beløb + værdien af vedligeholdelsesaftalens beløb tilbagebetalt efter sidste år:

$$n \times V = (r / 1,25 \times ((1 + i)^n - 1) / (i (1 + i)^n) + 1 / (1 + i)^n) \times L$$

V = alm. vedligeholdelse første år excl. moms r = stiftsrenten
 1,25 = 100 % + 25 % moms i = inflationen
 L = vedligeholdelsesaftalens beløb n = antal år

Skema for omregningsfaktor: (Inflation: 1,9 %. Stiftsrenten: 3,5 %)

år		år		år		år		år		år	
1	0,9912	11	0,9186	21	0,8661	31	0,8269	41	0,7970	51	0,7738
2	0,9828	12	0,9126	22	0,8616	32	0,8235	42	0,7944	52	0,7718
3	0,9747	13	0,9068	23	0,8573	33	0,8202	43	0,7919	53	0,7698
4	0,9668	14	0,9011	24	0,8531	34	0,8171	44	0,7894	54	0,7679
5	0,9592	15	0,8956	25	0,8490	35	0,8140	45	0,7870	55	0,7660
6	0,9519	16	0,8903	26	0,8451	36	0,8109	46	0,7847	56	0,7642
7	0,9448	17	0,8852	27	0,8412	37	0,8080	47	0,7824	57	0,7624
8	0,9379	18	0,8802	28	0,8375	38	0,8051	48	0,7802	58	0,7606
9	0,9313	19	0,8753	29	0,8339	39	0,8024	49	0,7780	59	0,7589
10	0,9248	20	0,8706	30	0,8303	40	0,7996	50	0,7759	60	0,7573

6. Ekstra ydelser.

Ekstra ydelser beregnes af udsalgsprisen (indkøbspris + spild + omplantning) på forbrugte materialer + antallet af timer x timelønnen.

7. Oprettelse af gravstedsvedligeholdelsesaftale.

Blanketten fra Viborg Stift skal benyttes. Den udfyldte blanket fremsendes til Viborg Stift. Vedligeholdelsesperioden fastsættes efter aftale mellem kirkegården og gravstedsejeren med ikrafttræden, når gravstedet er anlagt og kirkegården har fået underretning fra stiftet om, at vedligeholdelsesbeløbet er indbetalt.

Ikrafttrædelsesdato: 1. januar.

Udløbsdato: 31. december.

8. Krematorium:

Tilskud til krematorium: kr. 1068,- (ikke momspligtig)

Tilskuddet udbetales til medlemmer af folkekirken, der på dødstidspunktet er bosiddende i Herning Nordre Provsti eller Herning Søndre Provsti.

Tilskuddet udbetales fra den kirkegård i Herning Nordre - eller Herning Søndre Provsti, hvor urnen nedsættes. Nedsættes urnen udenfor Herning Nordre - eller Herning Søndre Provsti udbetales tilskuddet fra det sogn i Herning Nordre - eller Herning Søndre Provsti, hvor afdøde havde bopæl.

Følger forbrugerprisindex: juli 2000 = 100 = grundbeløb kr. 951,-

9. Valgmenighedsmedlemmer.

Er takstmæssig sidestillet med ikke-medlemmer af folkekirken. (i henhold til brev fra kirkeministeren af 16.10.03 dokument nr. 153 340)

Overgangsordning: Fra 2006 med 1/3 hvert år til og med 2007: Herefter fuld takst.

Nyt takstblad udsendes 1. januar 2008 gældende for hele kalenderåret.

Forbrugerprisindex: juli 2006 = 112,3

Inflationen er beregnet som gennemsnit over de sidste 2 år

Se i øvrigt vedlagt vejledning til takstblad

Vejledning til takstblad 2007.

Herning Provstiudvalg
Kirkebyvej 14, Gjellerup
7400 Herning. Tlf.: 9711 6077

Januar 2007

Menighedsrådene i Herning Nordre Provsti og Herning Søndre Provsti
Bedes omdelt til kasserer, kirkeværge og graver/kirkegårdsleder.

1. Erhvervelse og fornyelse af gravsteder.

Såfremt en af forældrene er medlem af folkekirken nyder udøbte børn samme rettigheder, indtil myndighedsalderen.

For valgmenighedsmedlemmer opkræves betaling for erhvervelse af gravsteder

2. Timelønnen:

I 2007 er der ikke medregnet bidrag til forsikringer.

3. Gravning, tilkastning, pyntning af graven og den opkastede jord.

For valgmenighedsmedlemmer opkræves betaling for gravning m.m.

4. Almindelig renholdelse af gravsteder i et år.

Arbejdsbeskrivelse for almindelig renholdelse af gravstedet

Skilte	Kontroller at nummerskilt og markering for R renholdelse eller L legat er på plads ved mindesten.
Hække	At hække er fri for ukrudt på begge sider. Fremmede trævækster fjernes med rod.
Vaser	Lægges bag mindesten. Hvis blomster er friske, stilles vasen pænt ved siden af mindesten. Granitvaser, kontrolleres om vasen sidder løs og er fri for jord i bunden.
Buketter	Visne buketter fjernes en gang om ugen.
Anlæg	Tilse at stanken ligger, som de skal. Småfejl rettes med det samme. Ved jordsænkning og større skader gives meddelelse herom.
Mindesten	Tilse at mindestenen står i vatter og lod. Hvis ikke rettes det. Mindestenens front holdes friklippet.
Blomsterbed	Jorden løsnes, luges og blomsterne tilses.
Stedsegrønne	Visne stilke klippes af. Er der udgåede planter, graves de op og erstattes evt. af nye planter.
Prydbuske	Beskæres efter afblomstring. Roser, Calluna og Erica april/maj.
Stauder	Holdes i optimal vækst.
Skadedyr / svampe	Bekæmpes med det samme.
Gravstedet	Hele gravstedet skuffes. I perlegrus skuffes til jordoverfladen. Hele gravstedet rives pænt med rivespor i samme retning. Affejning af stenkant, trædesten og forkanter. Tilse helhedsindtrykket er i orden.

5. Ren- og vedligeholdelse i en brugsperiode af gravstedet med oplæg i stiftsmidlerne.

Forskellige gravstedsformer. (fordelingsprocent: 40/60, se også aftaleskemaer)

f.eks. 40 % alm. gravsted og 60 % plænegravsted, prissættes efter den andel hver gravstedsform udgør:

Eksempel 1: Gravsted med 1 kisteplads i 30 år:

40 % af kr. 18.393,- + 60 % af 10.960,- = kr. 13.933,20 ≈ kr. 13.933,-

Eksempel 2: Gravsted med 1 kisteplads i 27 år:

40 % af kr. 568,- x 1,3 + 60 % af kr. 440,- = kr. 559,36

Pris i 27 år: 559,36 x 27 x 0,8412 = kr. 12.704,41 ≈ kr. 12.704,-

Priser på forskellige gravsteder bedes sendt til Viborg stiftsøvrighed.

Eksempel på beregning af vedligeholdelsesaftalen med et andet antal år end vist i skemaet:

Gravsted med 2 kistepladser i 19 år, pris for renholdelse første år kr. 852,-

Vedligeholdelsesaftalens beløb bliver: $1,3 \times 852 \times 19 \times 0,8753 = \text{kr. } 18.420,16 \approx \text{kr. } 18.420,-$

Forlængelser:

Med hensyn til forlængelser af vedligeholdelsesaftaler skal man gøre sig klart, at kunden har betalt for at få gravstedet vedligeholdt fra f.eks. 01.01.1997 til 31.12.2021 (25 år).

Kunden ønsker at forlænge denne aftale med 10 år. Det vi nu skal beregne er, hvad kunden skal betale for årene 2022 til 2031. Det er den nye aftale uvedkommende, hvad kunden betalte i 1995. Når vi skal have betaling for årene 2021 til 2030 må vi gå ud fra de aktuelle priser i dag. Skulle vi lave en ny aftale for 25 år i dag, skulle kunden betale kr. 23.509,- for et gravsted med 2 kistepladser. Derfor er vi nødt til at fratække restværdien af den gamle aftale i nutidskroner. Ellers ville kunden komme til at betale for meget for tiden fra 2022 til 2031.

Aftaleskemaet: i rubrikken: *Vedligeholdelse af gravstedet i antal år*: angives antal år for forlængelsen.

Man har således 2 aftaleskemaer på gravstedet: Det oprindelige aftaleskema på 25 år samt skemaet om forlængelsen på 10 år.

Eksempel på beregning af aftale om forlængelse af gravstedsvedligeholdelse:

Eksempel 1. En aftale vedrørende et gravsted med 2 kistepladser på 25 år der er indgået for 10 år siden, ønskes forlænget med yderligere 10 år (se skema for vedligeholdelse aftaler)

1997	2006/2007	2021/2022	2031
<	10 år ><	15 år ><	10 år >

En ny aftale på 25 år koster i 2007

kr. 23.509,-

Restværdi af gammel aftale, 15 år

kr. 14.879,-

De to tal trukket fra hinanden giver tillægsprisen for 10 år forlængelse

kr. 8.630,-

Eksempel 2. En aftale vedrørende et gravsted med 2 kistepladser på 25 år, der er indgået for 3 år siden, ønskes forlænget med yderligere 3 år (se skema for omregningsfaktor)

2004	2006/2007	2028/2029	2031
<	3 år ><	22 år ><	3 år >

En ny aftale på 25 år koster i 2007: $1,3 \times 852 \times 25 \times 0,8490$

kr. 23.509,-

Restværdi af gammel aftale, 22 år: $1,3 \times 852 \times 22 \times 0,8616$

kr. 20.995,-

De to tal trukket fra hinanden giver tillægsprisen for 3 års forlængelse

kr. 2.514,-

Der ses ikke på, hvad der i sin tid er betalt for aftalen i kroner, men hvad aftalen er værd i dag.

Husk, at faktoren på 1,3 ganget med første års alm. vedligeholdelse for at få omlægning af gravstedet **kun** skal anvendes ved traditionelle gravsteder (kisteplads og urner) og **ikke** hvis det f.eks. drejer sig om gravsteder i fællesgrav, plæne og skovkirkegård samt ekstra ydelser.

Ved forlængelser af alm. vedligeholdelse uanset åremål skal der altid ganges med faktoren 1,3.

En 30 års aftale er fra 01.01.2007 til 31.12.2036

Hvorfor skal der ganges med en omregningsfaktor?

For at få så korrekt en pris som mulig må vi tage hensyn til inflation og stiftsrenten.

6. Ekstra ydelser.

På de enkelte kirkegårde har man oftest forskellige former for granpyntning. Det kunne f.eks. være som beskrevet i dette punkt:

Granpyntning: (eksempel)

1. *Bed og dekoration:* plantebedet finpyntes og afsluttes med dekoration.
2. *Partiel pyntning:* som 1 samt fyropsætning om mindsten.
3. *Alm. pyntning:* som 2 samt fladdækning med gran ved mindsten og ned langs sider.
4. *Fladpyntning:* som 3 samt resten af gravstedet pyntes.

Eksempel på alm. pyntning af gravsted med 2 kistepladser i et år.

10 kg rødgran af kr. 6,50 pr. kg

kr. 65,00

10 kg fyr + andet af kr. 6,50 pr. kg

kr. 65,00

Arbejds løn for dækning: 1,25 time af kr. 284,-	kr. 355,00
Arbejds løn for aftagning og bortskaffelse: 0,5 time af kr. 284,-	kr. 142,00
I alt:	kr. 627,00 (momspligtig)

Det er vigtigt at slå fast, at man naturligvis på hver kirkegård skal have en prislister. Graveren ved, hvad det netop koster at købe gran, planter, løg mm. Derfor gælder det, at det naturligvis er den pris, der købes eksempelvis gran til, der skal bruges, når der er lavet en aftale. Graveren skal ikke stå med en vægt ved hvert gravsted. Han ved, at til den form for gravsted og den art af granpyntning, der er aftalt, går der så meget gran til. Den enkelte graver ved også, hvor meget arbejdstid netop han bruger til at pynte om efteråret og at aftage, når det sker om foråret.

Eksemplet er et generelt eksempel.

Eksempel på alm. pyntning af gravsted med 2 kistepladser i 30 år

Prisen for granpyntning i 1 år x antal år x omregningsfaktor.

Pris for alm. pyntning: kr. 627,- x 30 x 0,8303 = kr. 15.617,94 ≈ kr. 15.618,-

Eksempel på indkøbspris og beregning af udsalgspris på forårs- og sommerblomster

Udsalgsprisen beregnes: Indkøbspris + 70 % til spild og omplantning + arbejds løn for plantning, optagning og bortskaffelse

Eksempel på indkøbspris:

<i>Begonia semperflorens (Isbegonie)</i>	kr. 2,50
<i>Begonia tuberhybrida (Knoldbegonie)</i>	kr. 7,25
<i>Narcisser (Påske- eller Pinseliljer)</i>	kr. 2,50
<i>Pelargonium hortorum (Pelargonie)</i>	kr. 7,25
<i>Viola tricolor (Stedmoderblomst)</i>	kr. 2,50

Plantning og optagning: 75 sek. pr. plante = kr. 284,- /3600 x 75 = kr. 5,92 pr. plante/løg

Eksempel på beregning af udsalgsprisen:

<i>Begonie semperflorens:</i> kr. 2,50 + 70 % + 5,92 =	kr. 10,25 pr. stk.
<i>Begonia tuberhybrida</i> 7,25 + 70 % + 5,92 =	kr. 18,25 pr. stk.

Eksempel på forårs- og sommerblomster på gravsted i et år.

10 stk. <i>Viola tricolor</i> af kr. 10,25	kr. 102,50
10 stk. <i>Begonia tuperhybrida</i> af kr. 18,25	kr. 182,50
I alt:	kr. 285,00 (momspligtig)

Eksempel på forårsblomster på gravsted i 30 år

Prisen for forårsblomster i 1 år x antal år x omregningsfaktor

Pris i 30 år: 10 stk. *Viola* af kr. 10,25 = 10 x 10,25 x 30 x 0,8303 = kr. 2.553,17 ≈ kr. 2.553,-

7. Oprettelse af gravstedsvedligeholdelsesaftale.

Laves en ny aftale f.eks. i april måned, må man skelne imellem, om der er udført arbejde på gravstedet eller ikke for dette år. Er der udført arbejde, så kan aftalen godt dateres tilbage, så den gælder for hele året. Er vi længere henne på året, vil det være rigtigst, at kunden betaler frem til 31. december efter regning, og at aftalen løber fra 1. januar det følgende år.

Da mange gerne vil have afsluttet alle udgifter med skifteretten tilrådes det, at man sammen med evt. regning for etablering af gravstedet sender regning på vedligeholdelse m. v. for den resterende del af året, inden aftalen træder i kraft pr. 01.01.

I aftaleskemaerne under obligatorisk vedligeholdelse kan der under **Stedsbenævnelse** skrives navnet på et særskilt afsnit af kirkegården.

Forlængelser:

Med hensyn til forlængelser af løbende vedligeholdelsesaftaler samt andet antal år end de på skemaet angivne eller andre spørgsmål, man ikke umiddelbart selv kan klare, er man selvfølgelig altid behjælpelig i provstiet.

Elektroniske aftaleskemaer.

Microsoft Excel 2003 kan rekvireres ved henvendelse til Viborg stiftsøvrighed: tlf.: 8662 0911

Reservation af gravsted.

Kan foretages efter kirkegårdsvedtægtens normale bestemmelser.

Takst for ikke folkekirkemedlemmers brug af kirke/kapel.

Lejen udgør 3 x timeløn a' kr. 284,- = kr. 852,- (ikke momspligtig)

Ved deltagelse af øvrig kirkebetjening tillægges kr. 966,- (ikke momspligtig)

Følger forbrugerindex: juli 2000 = 100 = grundbeløb kr. 860,-